

Výbor z poésie

Paul Verlaine

KPD
6520

JOSEF BOŠ
KMIHKUPECTVI
VINO AL. VINOHRADY

24. D. XII
1922.

SBORNÍK SVĚTOVÉ POESIE

VYDÁVÁ

ČESKÁ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ

ČÍSLO 85.

PAUL VERLAINE:
VÝBOR Z POÉSIE.



V PRAZE
NAKLADATELSTVÍ J. OTTY
1905

PAUL VERLAINE:
VÝBOR Z POÉSIE.

PŘELOŽIL

FRANT. SEKANINA.

S ÚVODEM PŘEKLADATELOVÝM



V PRAZE
NAKLADATELSTVÍ J. OTTV
1905

KPD 6520



HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
MAY 18 1976

VEŠKERÁ PRAVA VYHRAZENA.

7.1.1



TISKŘM «unie» V PRAZE

PAUL VERLAINE

Je suis venu, calme orphelin,
Riche de mes seuls yeux tranquilles
Vers les hommes des grandes villes;
Ils ne m'ont pas trouvé malin.

(Gaspard Hauser chante.)

Car nous voulons la Nuance encor,
Pas la Couleur, rien que la nuance!
Oh, la nuance seule fiance
Le rêve au rêve et la flûte au cor!

(Art poétique.)

Ve Kirchnerově drobném svazečku Verlainovy poésie*) čteme poetické a značně přiléhavé srovnání: Tam až v pozadí zahrádky stojí mandloň. Vždycky z jara jest prvním, který vyžene listí, který se bohatě v květy zahálí, a na podzim téměř lámou se jeho větve pod tíží nejkrásnějšího ovoce. Prohlédneme-li však blíže, spatříme celý kmen rozryt ošklivými ranami. Starý zahradník potřásá hlavou a myslí, „ten už nám dlouho neponese, je snětivý a proto jen ještě rozkvetl tak bohatě.“

Toto kuriózní srovnání nemocného básníka s rozdrásaným a trudovitým tělem mandloně, rozkvetlého přes to do růžovitých trsů podivuhodně vůně, má do sebe něco bolestně výstižného. Nám, kteří jsme poznali divukrásnou Verlainovu poésii prvním prostřednictvím překladů Vrchlického počátkem

*) Gedichte von Paul Verlaine, Verlag von Otto Hendel, Halle a. d. S.

let devadesátých, uvízla i tragická postać básníkov z těch dob: tož portrét člověka sklíčeného bolesti těla i zármutkem duše, vysedajícího celé dny i noci v bouřících a začouzených kavárničkách Latinské čtvrti pařížské, bloudícího z nemocnice do hospůdky a z hospůdky do nemocnice; portrét muže sklíčeného s podivně deformovanou lebkou a s vyniklým čelem, s malýma, smutnýma očima, které tak pichlavě zářily z tváře zarostlé tvrdým strniskem bezbarvých vousů. Bylo nám mnohdy těžko pochopitelné, jak tento nemocný, podle běžné měšťácké morálky záhubě propadlý muž, může nésti ve svém nitru tak vzácný nástroj sladké poésie, že srdce jeho přetékatí může tolikou vroucností a tolik že snivostí a hudby může v něm býti uzavřeno! Jakým to tvrdým kontrastem působil jeho zevnějšek. ta odpuzující a rozkladem páchnoucí maska, u porovnání s jeho sladkými výdechy božského nitra! Stařec a děcko v jediné osobě, Faun a Nymfa v životoplodném objetí vášně. z jehožto dechu vyrůstal bájný květ síly a snivého kouzla zároveň. „Úbohým Lelianem“ se nazval sám, patrně v šílené chvíli světského sebepoznání, kdy duše se na chvíli umrtví pod tíží těla, aby ochotně zapřítí dovedla svoji nejposvátnější rozpínavost a nejsubtilnější essenci svého vysoko vyšlehlého jádra. Ale kdo z nás tenkrát už dovedl plně pochopiti všechny ty vztahy života ke skrytému pokladu básníkov nitra, komu byly už tenkrát dokonale ujasněny ony cesty, jimiž se slévaly tenounké ručeje v jediný mohutný proud? Život a dílo Verlainovo šly ruku v ruce, hledíce svorně k jediné metě, a tato okolnost zažehlá k vítězství božskou jiskrou umění básníkov byla příčinou. proč dílo to mohlo být nazváno dílem „posledního velikého básníka Francie“.



VII

Paul Verlaine se narodil v Metách 30. března 1844 jakožto syn setníkův. Můžeme-li plně spolehati na jeho pozdní „Confessions“, kde básník — už dítě sám — vzpomíná s tak tklivou srdečností a naivní prostotou svého dětství, byly už tyto dny řadou nemalých trýzní a neutěšených dojmů... hotový „dětský román“, jak praví. Pln tužeb a skrytých naději však spěchal mladistvý Verlaine do Paříže, kde mu protekce opatřila písařské místo na radnici. A tak počal snít a „klamati sebe i život“. François Coppée, vedle kterého téměř zaujal svoji úřednickou stolicí a který mu zůstal přítelem z nejvěrnějších i v dobách kruté duševní agonie, stal se mu rádcem i upřímným soudruhem. A Verlaine opit životem velkoměsta i jeho vírem i hrůzou jeho morálních strží, vyzbrojen vtípem i dobrým okem pozorovatelovým, napsal ve svých dvacátých letech první knihu, kterou pode jménem „Poèmes Saturniens“ vydal u Lemerra r. 1866.

Dokonalá krása formální, vyzývavý chlad antických mramorů, klid a vznešená jednoduchost z ní volá. Ve svojí základní struktuře nevím, s čím by byla tak úzce srovnatelná: snad básně Vignyho, k jejichžto soubornému vydání dospěla v těch letech Francie, jsou tu alespoň po stránce formální vytvořem kongeniálním, zatím co stylově i ideově vykazuje Verlainovo dílo dosi rozmaru, kapriciósní náladovosti a svéhlavé ironie. S čísly hluboce melancholickými, snivými a plnými měkké poesie smutku („Melancholia“ a „Paysages tristes“) střídají se groteskní náčrty a bizarrní nálady, studie z města i z přírody („Eaux-Fortes“), vedle nichž některá čísla z oddílu „Caprices“ vyjmají se jako přirozené kytice ze smavých květů a ostnitých větví uvité vedle sladkých pastelů sentimentálních malířek. (Viz oba portréty: „Žena s kočkou“ a „Pan Prudhomme“.) Ale co je podivuhodnou stránkou této knihy, stojící velmi blízko parnassismu Leconte de Lisleovu i prvotnímu romantismu Vignyho, jest řada konečných básní samostatně uvedených, kde vrtošivost rytmu i podivuhodná

stavba caesur, mnohdy i značné nepravidelnosti v počtu stop nás uvádějí o třicet čtyřicet roků nazpět k poetickým grammatikám Hugovým a Gautierovým. Jsou nejvyš hudební, syté a geniální tyto básně, nepřeložitelné ve svém rytmičtém kouzle, jemuž originální rým dodává jemné krásy. A je potřeba zasnít se nad nimi („Il bacio“), přisát se k nim ve chvílkách nejintimnějších a znovu a znovu se pro ně vracet, tak, jak se vracíme v životě k tomu, co se nám podařilo vykonati nejkrásnějšího neuvědoměle a v naivním roztoužení — —

Sbírka příští, o tři leta později tímtež nákladem vydaná, nazývá se „Galantní slavnosti“. Veselé, místy až rozpuštělé opojení života ji diktovalo. Básně drobné, plné rozmaru, snivosti a šelmovství. Básník si nasadil rozmarnou masku Pierrotovu.

Abbé nám blouzní už. — A tobě, markýzi,
paruka, zdá se, nějak sedí vadně...

Tu šlehne úsměv básníkovými koutky, tu se mu to šelmovsky zablskne v očích. Básník je rozmarně naladě, nakloněn k dobrácké shovívavosti, která ráda žertem upozorní na tu či onu důvěrnůstku a škádlivě prstem pohrozi. Hlava jeho jest plna kvasu mládí a jeho rozkošného opojení, jaké přinášívaly někdy vybrané hodiny důvěrných výletů v zapadlý kout přírody. Zdá se, že období, kdy improvisovány byly „Galantní slavnosti“, patří opravdu k nejsladší chvílce Verlainova života, k takovému — bohužel ojedinelému a krátkému — výletu ve sladké zákoutí bezstarostnosti a opojivého klidu. A proto je celá kniha jakýmsi spontánním vyzářením tiché radosti, hedbávnou šňůrou drobných lesklých rokokových hříček a klenotů... podivuhodně (či schválně snad?) zakončených oním disharmonicky vytrysklým, náhlým zavzlyknutím, jakým jest poslední číslo sbírky, „Sentimentální rozhovor“.

A tiché stíny kladly se pozvolna v básníkův sen. Vytržen ze života, do jehož ovzduší nemohl harmonicky zapadnouti, podepřen pouze jedním, dvěma přátely, kteří přece jen

kráčeli svými odlišnými cestami, oddal se Verlaine dlouhým svým dumám v odlehlých zákoutích pařížských kabaretů. Absint ho příliš počal lákati a v těch chvílích projevila se nejzřetelněji slabá, dětinsky nemohoucí básníkova vůle. Nebylo možno odolat, ba ani upřímná láska k oddané Mathildě Mantéové, která mu byla brzy na to chotí, nedovedla překonatí vášně. Verlaine zažíval nicméně blahé rozkoše líbáněk a měl chvílky, kdy horoucně a se zanícením se oddal teplým snům o budoucnosti, jak nám o tom vypravují některá vroucí čísla „Blahé písně“ (1870). Leč v jasu lásky už duma a bolest se tetelí. Così neviditelného, krutě hořkého tíží básníkův sen, který těká s předmětu na předmět, nemoha se už plně a dlouze připíati ke zbožňovanému idolu. Je tu jakési tiché zahrávání se štěstím i s bolestí zároveň a proto pocit „Blahé písně“ jest divně neurčitý: tu znamenáný touhou, tu vděčností, že cile tužeb se uskutečnily, tu zkalujícím uvědomováním si duševního stavu. Jediné, čím Verlaine tu zase vysloven plně, jest nyvý tón melancholické hudebnosti a jemné záchvěvy tužeb, které tolik charakterisují básníka: tužeb uvadlých před zrozením.

Moment, který velice přispěl k ráznému rozvratu Verlainovy přirozenosti a podnítil jeho vrozenou náchylnost k sexuálnímu, nadešel brzy po sňatku s Mathildou. Geniální básník známého sonetu o hláskách, Arthur Rimbaud,*) setkal se s ním tehdy náhodou a jeho krásné sedmnáctileté tělo**) opilo Verlaina. A nadešly dny trýzní a bouřlivé rozkoše. Oba náchylni k výstřednostem, pro které suchá litera trestního zákonníku tvrdě a bez vyšetření příčin diktuje těžký trest žalarování, bloudili Verlaine i Rimbaud po francouzském venkově, a v tomto podivném manželství, den ode dne vzrušenější,

*) Viz Vrchlického knihu překladů »Moderní básníci francouzští«, str. 445.

**) L'homme était grand, bien bâti, presque athlétique...« píše o něm Verlaine v »Poètes maudits« (str. 17.).

jednou naplnění nejkrásnější harmonií, jindy trýznění vzájemnou nevraživostí a krutým obviňováním druh druhá, přehli až do Belgie. Úzký kruh přátel pařížských neměl dlouhé doby zpráv o bludné dvojici, teprve příští Verlainova knižka, 48stránkové „Romances sans paroles“, které vydal básník r. 1874, odkryla poněkud s případu tajemnou roušku. Seznalo se, že je hostil Brussel a široké stepi belgické, kdež se zdržovali až k podzimu r. 1872, a že v říjnu téhož roku odplavili se do Anglie. Zabarvení jednotlivých básní, jakož i lokální a časové poznámky pod některými mluví o této pouti velmi významně.

V „Romancích beze slov“ spatřujeme ještě jednou celého Verlaina, jak je nám nejmilejším a obzvláště typickým pro první periodu své umělecké dráhy: tož dohnaného nyvou bolestí touhy k nejintimnějším zpovědem raněného srdce, upřímným a vroucím, vysloveným tak delikátně a s takovou snivou, zádumčivou hudebností! V prvním cyklu „Zapomenutých popěveků“ je to bolest čistá a upřímně se podávající, která nezná kletby a povrzení. Bolest pro bolest — řekli bychom, smutek duše zpívaný o závod s hudbou unylých podvečerů. A jsou zase mezi dalšími čísly nálady velmi nervosní, plné vrtochů a obžalob kohosi neznámého, kdo se těžce na básníkovi provinil. Z veršů oněch už bouří hořkost a hněv, ale hněv a hořkost tak bezmocná a přesycená bezděčným odpuštěním, že nitro Verlainovo odkrývá se tu ve vši svojí truchlivé a bezradné, kruté malomoci. To „veliké dítě“, jak mu řekl tuším prvně Victor Hugo, se projevuje v „Romancích“ nejplněji, podávajíc se tam se vši upřímností. Hrůza před skutečností i bázeň před snem jsou tu základními prvky, mezi něž rozhozeno jest nesmírně mnoho touhy a bezradného chtění setkat se zase s těmi, kdož duši poranili. —

Verlainovy potulky s Rimbauldem měly tragické zakončení. Při jedné hádce vystřelil rozdrážděný Verlaine na svého přítele dvě rány z revolveru, které, ač protivníkovi neublížily,

XI

nemohly býti umlčeny před forem veřejnosti. Verlaine byl obžalován a odsouzen ke dvouletému žaláři, který si odpykal v Monsu, Rimbaud zmizel rovněž a teprve rok před smrtí vypátrán byl náhodou na dvoře habesského krále Menelika, jehož byl rádcem.

A tato tragická příhoda s trudným pozadím žalářování přivodila veškeren obrat v básníkově duševním založení. Dlouhé hodiny naprosté samoty, možnost rozhovořiti se s vlastní duší, vzpomenuiti všech strážní a nevybojovaných potyček se svědomím, časté návštěvy kněze-almužníka, který se mu stal brzy nerozlučným přítelem a upřímným rádcem, hluboké ponoření se do evangelia, do spisů svatých Otců a sv. Augustina, zvláště však onen podivuhodný, psychologický moment, který na každého jednotlivce působí v okamžiku náhlé strážně dojmem rozvratu základní bytosti a který tím krutěji dolehl na bezradnost a slabost Verlainovu, přivedl básníka k meditacím náboženským. Pro svoji osobu nepokládám básní, těmito meditacemi diktovaných, za vrchol Verlainovy poésie, přes to, že příslušná střední partie sbírky „Sagesse“ (1881), která jest bezprostředním ovocem načrtnuté periody, jest takto všeobecně charakterisována. „Moudrost“ jest ovšem Verlainovou knihou nejhlubší, ale jest jí hlavně pro některá čísla oddílu prvního a třetího, kde zjevila se nám záračná retrospektiva celého života básníkovy ve světle jeho náhle probuzeného hlubšího nazírání. V těch číslech defilují před námi dny Verlainova mládí viděné brejlemi muže přes noc dozralého. Jsou to transkripce sbírek od „Básní Saturnských“ počínajíc až po „Romance beze slov“, jejichž sladké a mnohdy rozpustile nabané akkordy transformovány byly v tóninu neméně sice hudebnosti, ale nesmírně vážného zabarvení. A jsou tu zachyceny orgie mládí i bezstarostná jeho lehkomyšlnost, bolest nad opuštěním děvka i choti, zármutek nad nedostatkem všeho toho, co nazýváme silou života a vítězným zasažením v kola vlastních osudů. Verše jako

Écoutez la chanson bien douce
 Qui ne pleure que pour vous plaire.
 Elle est discrète, elle est légère:
 Un frisson d'eau sur de la mousse!

aneb ona snivě dojemná píseň Kašpara Hausra či sloky jako tato na příklad:

Remords si chers, peine très bonne,
 Rêves bénis, mains consacrées,
 O ces mains, ces mains vénérées,
 Faites le geste qui pardonne! —

...zdaž nejsou to čísla neskonalé zralosti mužství a hlubokého sebepoznání? Za to básně zařazené ve střední (druhou) partii knihy a odhalující svými sujety bezprostřední básníkův poměr k Bohu a ke Kristově Matce, působí na mne dojmem přílišně prchavé upřímnosti, řekl bych zpovědi předčasně vychrlené ve chvílce extatického vzrušení. Jsou to ovšem verše podivuhodně vroucnosti a hymnického vzletu, ale nejsou v nich také těžko postřehnutelný ohlasy tehdejší Verlainovy četby. V jádře svém pohanská Francie přes všecek umělý nátěr katolicismu — a po ní přirozeně i my — viděla v „Moudrosti“ knihu podivuhodně a výhradně katolickou, ale bylo by jistě zajímavě znáti soud odborné kritiky na příklad španělské, tož kritiky země, jejíž moderní kultura opravdu vyrostla z nádherných květů poésie svých Mistralů, Verdaguerů, Aubanelů a j.

„Sagesse“ je přes to však sbírkou nejvýš zajímavou, a nutno doznati: pro Verlaina nejvýše a jediné snad vděčnou. Nebot ačkoliv téměř všechno, čeho se tento geniální Francouz dotekl, vyznělo — alespoň pro tu dobu — hluše a nešťastně, překvapila „Moudrost“ svým exoticky odlišným stanoviskem a upozornila. Verlainova popularita datuje se od „Moudrosti“ teprve a nebýti snad jí, byla by všechna snívá a hudební krása jeho předešlých sbírek upadla v zapomenutí ve Francii a zanikla i za hranicemi.

XIII

Je rovněž nesporno, že „Sagesse“ náleží k význačným vrcholům Verlainova díla a že jí časově kulminoval poetický význam „Ubohého Leliana“. Vše, co vydal po ní, není už tak jednoduše výrazné a specificky zvláštní — pouze jednotlivosti mohou nám připomínati vítězný pochod básníkův. Když r. 1884 vydal u Vaniera, „nakladatele dekadentů“, svoji obsáhlou sbírku „Jadis et Naguère“ která vedle řady drobnějších básní obsahovala i kuriosní lyrické drama „Jedni i druzí“, nikdo nepoznával Verlaina z „Moudrosti“. Nálady z „Galantních slavností“ a z „Blahé písně“ se vrátily, lehkonohá rozpustilost a bezstarostné snění zaujalo pole. Zmíněná aktovka je krásná pouze svojí lehkomyšlnou bezstarostností, která dává vzpomínat na nejkrásnější životní chvílky básníkovy, je sladká svojí hudbou a význačná svými narážkami. Děj tu není ničím, dramatickostí v ní ani za mák není —: všecko tu kotví jen v onom podivuhodném zachycení žvatlavého flirtu, rozdováděného slunkem i náhlým omládnutím životní mízy, kterou probouzí jaro se svými prvosenkami a se svojí sladkou mysterií ptačích hnízd. V prvním oddílu knihy vyšla také báseň „Umění básnické“, která se stala slavnou jakožto pregnantní výraz základní noty básníkovy. Jinak setkáme se tu téměř se všemi ohlasy starších Verlainových knih, zrovna tak jako jedna z příštích významnějších sbírek, „L'A mou r“, vydaná r. 1888, navazuje ve svojí základní podstatě na „Moudrost“.

Sbírky další i mezi tím vydané*) jsou vesměs nepoměrně slabší. Co jest obzvláště charakteristické pro doklad hořejšího tvrzení strany upřímnosti „Sagesse“, jest fakt za-

*) R. 1883 vydána Má vězení, jakási kuriózní autobiografie ve smyslu napovídajícího titulu, r. 1884. Prokletí básníků, řada literárních portrétů básníkůvých přátel (r. 1888. vyšlo 2. rozšířené vydání), r. 1886. dvě prósaické knihy Louise Leclerq s aktovkou »Madame Aubine« a Memoiry vdovcovy, r. 1889. vyšla poesie Souběžně, rok na to Štěstí a r. 1893 Intimní liturgie. Z knih dalších sluší zaznamenati ještě Elegie, V předpeklí, Mé špitály. Patnáct dní v Hollandsku, Epigrammy, Dedikace a autobiografická Vyznání.

XIV

jisté ne bezvýznamný: že totiž střídají se ve chronologickém pořádku knihy nábožensky zabarvené s knihami čistě pohan-skými, kult boha i kult tělesnosti, kajicná doznání životních vin i raffinované evokace bouřlivého mládí. Verlaine, nemocné dítě století, jak mu říkali, ani zde se nezapřel, a jak se zrodil, tak zemřel, sláb, ale čistý, plný změn a duševních zápasů, ale nikdy překonaný koncessí a ústupkem na úkor svojí umělecké i lidské poctivosti. —

Dne 8. ledna 1896 zemřel Verlaine v pařížské nemocnici, nespátřiv ani ženy ani svého synka Jiřího, který vůbec otce nepoznal. Tichý smutek několika intimních přátel zašuměl pouze nad jeho čerstvým rovem.

* * *

Verlainova poésie jest „h u d b o u především“. A jest jí i tam, kde mizí tichoučké snění, ono opojení bez konce a pouze lyrickými povzdechy odstínované, aby ustoupilo zápalu vzpomínky a svrchovanému roztesknění se nad minulostí. Není to poésie pro všechny a není ani pro každý okamžik kohokoliv. Je nutno žárlivě vybírat si chvilky a vraceti se ke stokrátě prosněným veršům, aby se nad námi rozšuměly svou pravou poésií. A toť — zdá se mi — to jediné a neomylné kritérium díla uměleckého: v r ů s t a j í c í síla emoce, vyvolávaná do-bou a nemizící po prvním doteku. Lásky silné a opravdové vracejí se v periodách a tak i vše, co nese v sobě milost, sílu a zdravé štěstí života. —

Dnešního dne jest Verlaine miláčkem Francie. A to nejen mladé, ale všech, kdož najíti mohou zalíbení ve vroucí a veliké poésii dětinsky naivního a přece tak velkého nitra. V předmluvě k výboru jeho básní píše pořadatel, François Coppée: Bylo nám něco přes dvacet roků, když jsme se poznali s Verlainem, když jsme si vyměnili svoje první důvěrnosti, když jsme si četli své první verše. Vidím doposud naše

XV

čela bratrsky skloněná nad touže stránkou; a znovu zažívání ve vzpomínce jejich prvotního zápalu všecka naše obdivování i tehdejší nadšení, poznovu si vybavuji naše staré sny. Byli jsme dvěma dětmi. Důvěřivě jsme kráčeli vstříc budoucnosti. Leč Verlaine nepotkal na této cestě zkušenosti, této studené a jisté družky života, která nás drsně chápe za ruku, aby nás vedla po nehostinných cestách. Zůstal povždy dítětem...

A dlužno toho snad litovati? Je tak hořkým pocitem dorůstí v muže — v moudrého muže, nemoci běhati dále a volně po cestách svojí fantasie z obavy před pádem, nemoci trhati růží vášně ze strachu, že trní nás pobodá a rozedere, nemoci do dlaní zachytit motýlka touhy v představě, že jeho jemný pel bude poškozen. Šťastné dítě, které umí zažívat krutých pádů, které se pozvedá v pláči, leč ihned zapomíná nehodu a bolesti a znovu otvírá své oči slzami zalité, své oči lačné a okouzlené přírodou i životem! A šťastný básník, který uchovává dovede svoji dětinskou duši, svěžest svých dojmů, svoji instinktivní potřebu polibků; jenž chybí beze zvrhlosti, upřímně umí se kát, miluje čistě, v Boha věří a zbožně jej prosí v temných svých okamžicích, jenž prostě a naivně říká to, nač myslí a co cítí s takou rozkošnou prostotou a s touž roztomilou dětinskostí! — — — —

*

Jaroslav Vrchlický seznámil nás prvně s Verlainem, jako téměř se všemi velikými zjevy cizích literatur. *) Po něm překládali z něho — zejména u příležitosti básnicka úmrtí — četní naši básníci i překladatelé: Sigismund Bouška (Nový Život 1896), Antonín Váňa (Lumír 1896), Arnošt Procházka, K. S. Neumann (Moderní revue 1896), Alfons Breska, Emanuel šl. z Lešehradu (Hlas Národa) a j. Přítomný výbor jest navázáním na práci jejich a zároveň důsledně prováděným po-

*) Viz Moderní básníky francouzské (1892) str. 502—511.

XVI

kusem překládati Verlaina s ohledem na všechny formální zvláštnosti originálu. Tento básník chtěl „hudbu především“ — překládati jej tudíž bez rýmů a prostě slovně z laciných důvodů „nepřeložitelnosti“, jak bylo své doby proklamováno, zdá se mi — a to právě u Verlaina — nesprávným. Vlídny soud interessovaných čenářů potěšil by mne upřímně.

V Praze v listopadu 1904.

František Sekanina.

BÁSNĚ SATURNSKÉ

(POÈMES SATURNIENS)

Paříž, Alphonse Lemerre, 1866.

Z VERŠŮ ÚVODNÍCH.

Nevermore.

Vzpomínko, vzpomínko! Co chceš mně? Jako loni
mdlým vzduchem podzimním, jenž umíráním voní,
roj drozdů přelétá a paprsk monotonní
vysílá slunce v háj, kde v žlutém listí honí

se teskný severák. My kráčeli jsme snivi
pospolu, v dlani dlaň, co vichr žádostivý
nám dumy rval i vlas. A pojednou zrak tklivý
se ke mně obrátil: „Rci, který den ti živí

nejkrasší vzpomínku? — tak andělsky se ptala.
V mém tichém úsměvu odpověď vyhlídala,
já zbožně políbil jsem její ručku bílou.

*

— Oh, první poupata! Co vůně se v nich tají!
A kterak zvoní nám to hudbou roztomilou,
když prvně milé rty: „Oh, ano!“ zašeptají.



Po třech letech.

Přiraziv závoru skřípavých úzkých vrátek,
vešel jsem procházkou v zahrádky koutek těsný.
Hle, tiše hrá si tu sluníčko mladé vesny
a pablesk rosy pad' v každíčkový květu plátek.

Nic nezměnilo se. Vše zřím tu: sladké loubí
z révových úponků i židle rákosové...
Stříbrný vodotrysk tu stále tiše snove
svůj nekonečný stesk, s nímž tichý pláč se
snoubí.

Ty růže jako kdys tu září; jako kdysi
kalichy lilijí s vysokých stonků visí.
Znám všechny skřivany pějící nade hlavou.

Ba zašed docela na konec v alej tmavou,
i sošku Vellédy jsem našel, kterak trůní
štíhlá i omšená ve fádní resed vůni.



Můj důvěrný sen.

Sním často krásný sen a divně pronikavý
o ženě neznámé, již podivně mám rád,
již v každý okamžik zřím jiným pláčem lkát
a jež mne miluje a chápe mne a slaví.

Nebť ona chápe mne. Mé srdce jí jen praví,
co chová ukryto — jen ona do zahrad
smí jeho nahlédnout a v pláči rozehnat
sen těžce únavný, jenž dotkl se mé hlavy.

Je plavovláska to? Má černý vlas či rusý?
To nevím. Jméno snad? Ni toho nechci znát,
jen vím, že měkce zní, jak těch, jež umřít musí.

Má pohled podobný pohledům očí z žuly
a její drahý hlas pln dálných, tichých vnad
má hudbu hlasů těch, jež dávno umlknuly.



ZE „SMUTNÝCH KRAJIN“

věnovaných Catullu Menděsovi.

Zapadající slunce.

Mdlé svity líjí
přes pole, zahradu
melancholii
hasnoucích západů.

Melancholie
ztišuje k souladu
srdce, jež nyje
v loučení západů.

A divná snění,
jak slunce nad moři
když v krev se mění
a v přelud zahoří,

jdou bez umdlení
 a zas se vynoří
 jak slunce nad moři
 podivná snění.



Sentimentální procházka.

Poslední odlesk západ světa dal,
 leknín se tiše vánkem kolébal;

lekníny mezi růžemi jak v snách
 svítily smutně na vodách.

Já bloudil sám, jen s tichým bolem svým
 kol rybníků a mezi vrbovím,

kde husté mlhy fantom měnivý
 mi kreslily, já plakal do nivy

svou beznaděj, kde čírku tisíce
 se svolávaly, křídly bijíce,

já sám tam bloudil s tichým bolem svým
 kol rybníků a mezi vrbovím,

až slední paprsk jako mrtvý sen
 byl těžkou mlhou pod hladí zatlačen,

kde leknín mezi růžemi jak v snách
sentimentálně zmíral na vodách.



Podzimní píseň.

Ty dlouhé stony,
jak houslí tony,
jež jeseň roní,
v mé srdce hudou
steskem i nudou
tak monotonní.

Dušný a bled
můj zjev zří v svět,
když orloj bije,
vzpomíná tich
dnů pradávných
a v pláči nyje.

A tiše kráčí
ve větrů pláči.
Jich ostrý svist
ho drsně vláčí
tmou přes bodláčí
jak suchý list.



Hodina lásky.

Měsíc plá rudě s mlžné výše;
v tančící mlze usíná
zrosená louka, sbor žab lká,
zeleným sítím vánek dýše.

Kalichy vodních květů v snách;
topoly svitem luny spité
vrhají stíny neurčité;
světlušky bloudí v křovinách.

Sovy se budí, tiše s výše
perutí těžkou veslují,
tma kvačí z křů i ze slují.
Noc — Venuše — sem kráčí tiše.



Z „VRTOCHŮ“

věnovaných Henrymu Winterovi.

Žena s kočkou.

Se svojí kočkou si hrála :
a byla rozkoš zříti,
jak bílá tlapka, dlaň malá
v přeletu do tmy svítí.

Taškárka ! V černé síti
svých rukaviček spíala
vražedných nehtů kvítí,
jímž ručka rozkvítala.

I druhá, rovna své druží,
ukryla drápky v kůži —
však nic tím nepozbyla !

A do tmy budoáru
fosforná záře dvou párů
očí se rozproudila.



Pan Prudhomme.

Je vážný: mairem už a otcem rodiny je.
Límeček ucho zhlť. Hle, jeho snivé oči
se v mírném hloubání kdes bezstarostně točí
a jaro květnaté mu na pantoflích nyje.

Čím je mu zlato hvězd, čím loubí, v němžto
žije
sta malých zpěváčků, čím azur, když jej zočí
neb tiché trávníky a louky na úbočí?

Pan Prudhomme přemýšlí, jak dcerku teple
skryje
v dům pana Machina, kde hezký grošík tuší.
Jde střední cestičkou, má bříska, kvítka suší.
Co básníků se tkne, hladové bandy kleté,

těch klacků vousatých a nečesané kštice —
oh, ti jej hryžou víc, než věčná pakostnice.
A jaro květiněk mu na pantoflích kvete.



Z BÁSNÍ SAMOSTATNÝCH.

Serenáda.

Jako hlas mrtvého, který by zpíval
ze svojí krypty hloubi,
slyš, milá, tvrdých not falešný přívál
v své stinné slétat loubí.

K mé sladké kytáře skloň ouško krásk,
i duši snivou,
pro tebe složil jsem tu píseň lásky
krutou i lichotivou.

Chci zpívat o zraku, jak plane nad onyx
v bezmračném jasu,
o Léthé ňader tvých, jež zcela přikryl Styx
tvých černých vlasů.

Jako hlas mrtvého, který by zpíval
ze svojí krypty hloubi,
slyš, milá, tvrdých not falešný přívál
v své stinné slétat loubí.

Pak, jak mi sluší se, i úběl údů tvých
chci sladce opěvati,
jichž záblesk bohatý mi v nocích bezesných
přichází smysly rváti.

A v posled chci ti pak o retech zpívat,
po kterých prahnu žízní,
i o tvé slasti se na bol můj dívat,
— Anděle můj! — Má Trýzni!

Nuž, skloň k mé kytaře své ouško krásky
i duši snivou —
pro tebe složil jsem tu píseň lásky
krutou i lichotivou.



Jiřina.

(Un Dahlia.)

Hetéro tvrdých ňader s pohledem tůní,
jenž zvolna otvírá se jak oko kraví,
tvé velké torso svítí jak mramor pravý.

Bohatý, tučný květe ztracených vůní,
tvá čistá krása svítí jak báně mešit,
v akkordech matných splývá, neschopna
zhřešit.

Ty nepochopíš vášně, kterou se vzruší
i děvka poslední, jež seno suší
a jako Idol trůníš, bezcitna k všemu.

— Tak jiřina se vznáší, královna květů,
svou hlavu bez vůně i beze vznětu
dráždivě točíc k jasmínu všetečnému.



Nevermore.

Pojď, srdce ubohé, můj starý spoluhráči,
pojď znovu vztyčit řad svých zdobných
slavobran;
falešné oltáře zhal dýmem se všech stran
a květy osij břeh, jenž nad propast se ztáčí;
pojď, srdce ubohé, můj starý spoluhráči!

Zpěváku omládlý, své žalmy k Pánu výskni
a slavné Te Deum své zanoť v širou dál,
předčasný starochu, svých vrásek stopy zhal
a duhou barev svých, zdi žlutá, znovu blýskni —
Ó, pěvče omládlý, své žalmy k Pánu výskni!

Já toho nedovedu, Paříže trouvér sešlý,
dětinských slok jen kytku já mohu dát ti pouze:
Bud' zdrav! Však za odměnu na ústech spočíň
dlouze
té, kterou znal jsem kdysi . . . svůj šťastný smích
jí sešli . . .



100

* Autor ví, že rytmus i vnější kvality tohoto ritor-
nelli jsou vypůjčeny z básně, která vyšla ve sbírce J. T.
de Saint-Germainové: *Les Roses de Noël* (»Mignon«).
Minil však, že bude zajímavé použití k vyjádření zcela
jiných ideí této lyrické formy, trochu snad naivní, ale
docela harmonické při vši neobratnosti, která se jistě po-
dařila svému vynálezci, roztomilému básníkovi.

Digitized by Google

v nichž duše plačící se tiše ztrácela,
svit rudých kadeří jí splýval do čela
a šelestivý šat podivnou hudbou hrál,
když Marco kráčela.

Když Marco zpívala, tu její ručka bílá
ze sloni klávesů tůň černou vykouzila
prastarých nápěvů, jež těžko opáčit.
Výš stoupal její hlas, až v ráje spěchal snít
o nekonečných snech obrovských symfonií,
a síla nadšení i vášně bývalá
všem, kdož jej slyšeli, se z očí dívala
při zvucích stříbrných, jež do únavy zpíjí,
když Marco zpívala.

Když Marco plakala, tu slzy její skrání
předčily vítězně lesk nejkrásnějších zbraní;
na retech krvavých se hrůza šklebila
a její beznaděj ni lidskou nebyla.
Jak plamen jitřený oleje dávkou novou
rost' její krutý hněv, řek' bys, že šakala
a lvici zdrážděnou si v duši zlákala,
jak vztek se zachvíval tou skrání úbělovou,
když Marco plakala.

Když Marco tančila, tu hedbáv sukně její
jak příliv s odlivem se střídal nad peřeji
a boky pružnější nad pružnost vodních třtin
dvě řader nutily korsetu ze hlubin:

jich bělost zpíjela. A bílá nožka zemi
cynicky deptajíc, sotva že stačila
skrýt v krajky svoji zář, v nichžto se zračila —
děl bys: to větrky as vanou haluzemi
když Marco tančila.

Když Marco zdřímala si, oh! jaká vůně těla
i ambry opojné se boudoirem chvěla!
Z pod látek vlnila se jemná křivka vnad
a z přítmi záclonek — slyš! stoupá napořád,
sladoučkový její dech, rytmická hudba snívá.
Klid štěstí, libý sen jí used' na řasy
a blahých rozkoší se nesly ohlasy
na všechny předměty, co etažér jich skrývá,
když Marco zdřímala si.

Však m i l o v a l a - l i, chlípnosti vlna prudká
z břehů se vylila jak s bleskem-li se utká —
to rány rudá krev, jež kouří, syčí, vře,
se z těla řine tak ve hrůzyplné hře.
Proud její rozbíjí hráz duše neobsáhlé,
myšlenku utopí, ji zbudí, spala-li,
vše v cestě pokácí, v plameny zavalí
svižné a zžíravé vše kol — a potom náhle
se v ledy zahalí.



GALANTNÍ SLAVNOSTI

(FÊTES GALANTES)

*

Paříž, Alphonse Lemerre, 1869.

Svit luny.

Zahradou vzácných krás je vaše duše bílá,
kam řada masek vždy se vyrojí,
by písní louten svých se roztesknila
při smutném tanci v divném ústrojí.

A pějící o lásce a o bolesti
jak jedna vítězná a druhá krutá jest —
jich zrak se nezdá ni už věřit v štěstí
a k luně zalétá jich píseň tichých gest,

k té luně smutné, zasněné a vroucí,
jež mladé ptáky loudí ve snů chrám
a která káže píseň srdcervoucí
pět mramorovým štíhlým fontánám.

V trávě.

Abbé nám blouzní už. — A tobě, markýzi,
paruka, zdá se, nějak sedí vadně.
— To víno cyperské se sladce nabízí,
však šíj tvá, Camargo, je přec jen nad ně.

Má holubičko... Do, mi, sol, la, si.
— Abbé, tvá sklíčenost je podezřelá!
— Ať umru, dámy mé, když hvězdné topasy
vám s výšin nadzemských nezatknu v čela!
— Chtěl bych teď býti vaším pinčlíkem!
— Však proč vás nezkličkovat v lesíčku
a řadem nezlíbat? — Hoj, páni, rychle sem!
— Do, mi, sol, la. — Bon soir, měsíčku!



V aleji.

Na tváři šminky pel jak za dnů pastýřských,
útlá jak trávy stvol pod uzly velkých pentlí
jde ztichlou alejí, kam soumrak větví dých,
kde lávka omšená a mnohý starý kmen tlí,
jde plna manýry se sterou affektací,
již po svých pravzorech papoušci rádi vrací.

Šat její modravý má vlečku. Vějíř pak,
jímž v prstech hubených s prsteny širokými

nervosně pohrává, malbami, veršem, rýmy
ji snivě opřádá, zrak vábě do oblak.

Je celkem blondýna. Nosík má něžný. Ret
jak plné višně plod. A božsky kráčí v pýše
neuvědomělé. — Jinak jsouc naivní spíše,
droboučkou náplastí zvyšuje oka vznět.



Nevinňátko.

S dlouhými sukněmi si podpatek hrál malý,
tak že i chvílemi, když zavál větřík čilý,
pod lehkou spodničkou punčošky zasvítily! —
Oh, hloupou onu hru jsme tuze milovali.

I někdy hbitý hmyz se ukryl pod vrkoči,
by ostrým žihadlem šíj krásek zbodal bílou,
tu její zásvit pak jak blesk nám projel žilou
a tichým bláznovstvím nám rozžal mladé oči.

Pak večer podzimní nám slétl na čela:
ramena ztichlých děv nám snivě v lokty
vklouzla,
jich rety zašeptly pár slůvek plných kouzla
a srdce v údivu se tiše zachvěla.



Ve člunu.

Již večernice těká po vlnách
ztemnělých vod a lodník ruku vztáh',
by hledal sirku po kapsách.

Teď, pánové, ta nejvzácnější chvíle
být odvážným a pokoušet se čile
do dlaní zajmouti dvě ručky bílé.

Hle, rytíř Atis v loďky okraji
na loutnu hrá, zatím co potají
mu za Chloridou oči těkají.

Églinou abbé zpovědí se zpil
a zpustlý vikomt, vyhlédnuv si cíl
docela srdci uzdu popustil.

Jde luna výš, teď vánek počal douti
a lehký člunek v milostné své pouti
vesele spěchá v přístav spočinouti.



Povalený Amoret.

Bouř zašlých nocí strhla Amoretta,
jenž tajemně se v ztichlém parku smá'
a zlomyslně luk svůj napínal
za vánic sněhových i v parnu leta.

Bouř zašlých nocí strhla jej. Dnes leží
tu mramor rozstříštěn ve smutku dne
a na podstavci, než se rozpadne,
umělcův podpis najdeš ještě stěží.

Ó, smutno zřít ty opuštěné zbytky
pozvolna zmírat! Blízkost těžkých dní
se v nitro vkrádá, kde se rány chví
i divný bol, tak nekonečně břitký!

Oh, smutno mi! I tebe smutkem jímá
ten obraz, že ano? Ač dobře zřím,
jak s motýlkem se honíš růžovým,
očkama po něm svítíc frivolníma.



Se surdinkou.

Tichounci, kryti chvojí,
zkaď soumrak padá níž,
rozchvějme lásku svoji
v tu neobsáhlou tiš.

Své duše, srdce, city
i horkých dlaní stisk
promítněm' v nyvé kmity
sosen a vřesovisk.

Přimhuř své oči krásné,
své dlaně sepni v klín
a nech, ať pro vždy zhasne
každé tvé touhy stín.

Dovol, ať kolébavý
vánek nás škádlí hrou,
jenž vlny zrudlé trávy
ti čeří u nohou.

A pak, až s dubů snětí
slavný se večer schvěje,
započne slavík pěti
žalm naší beznaděje.



Sentimentální rozhovor.

V zahradě staré, chladné, bezhlasé
dvojice postav právě mihla se.

Jich oči mrtvy jsou, mdlý jejich ret,
slov jejich téměř ni neslyšet.

V zahradě staré, chladné, bezhlasé
minulost stínů dvou mihla se.

— Snad vzpomínáš si našich dávných snění?

— Proč nutíte mne vzpomínat, co není?

— Snad dosud srdce tvé se k mému kloní?
Zda sníváš o duši mé?

— Nesním o ní!

— Ach, krásy zašlých dnů! Ó, chvění zbožná,
kdy retы ke rtům klonili jsme!

— Možná!

— Jak bylo nebe nadějemi krásné!

— Oh, každá naděj přemožena hasne! —

Tak potichu dál spěli dálavou
a noc jen šuměla jim nad hlavou.



BLAHÁ PÍSEŇ

(LA BONNE CHANSON)

Patiz, Alphonse Lemerre, 1870.

Bleďoučká hvězdo má...

Bleďoučká hvězdo má, dennice,
dříve než zajdeš k ránu —
— Křepelek tisíce,
slyš, zpívá v tymiánu! —

Obrať svou snivou tvář k básníku,
jemuž zrak láskou hoří.
— Skřivanů poutníků
sta spěchá k ranní zoři. —

Rač k němu pohled svůj vznésti,
jejž jitro kráslí modrem svým. —
— Oh, jaké štěstí
stát mezi zralým obilím! —

Pak vzněť mu myšlénku, jí toužně vzúpěj
tam dolů, — v dálné, ach, kraje...
— Hle, rosná krůpěj
vesele senem hraje! —

Vzúpěj jí srdéčko stichlé,
 v sen dosud spící milené děvy...
 — Však rychle, jen rychle,
 sic zlaté slunko se zjeví! —



Svítí luna...

Svítí luna:
 v les plá zlato.
 Z větví lůna
 šepotá to
 jako rtoma...
 Milenko má!

V rybník sletá
 v temnou hloubku
 silhueta
 tmavých doubků,
 van kde zpívá.
 Chvíle snívá!

Klid a štěstí
 dané bohy
 zdá se nésti
 od oblohy
 světly bílé...
 Vzácná chvíle!



V zadumání.

Krb hřejně útulný, kde světla pruh se dlouží
 a snění dumavé, kdy skrání se v dlaně hrouží
 a oči ztracené v pohledy milých zraků;
 čaj tiše kouřící, siesta za soumraku,
 klid, něha pocitu, že den se chystá k spaní,
 rozkošná únava i sladké vyčkávání
 nálady večera i tiché noci smavé —:
 oh, jak to vše mám rád a v snění dojímavé
 jak dlouze upadám a čelo skláním k zemi
 znuděný měsíci, pobouřen nedělemi!



To bude tedy za letních kdys jasů...

To bude tedy za letních kdys jasů:
 Veliké slunko, druh mých radostí,
 vám v hedbáv se a v atlas rozhostí
 a stokrát zjemní drahou vaši krásu.

Modravé nebe jako chrpy zář
 bude se chvěti nádherně a dlouze
 na našich čelech, která zblednou v touze
 a blaha emoce vám rozradostní tvář.

Pak sklesne soumrak, kraj se prochví celý,
 vánek si pohrá s vaší kadeří,

a mírné hvězdy, až se sešeří,
přijdou se snivě usmát na manžely.



V šedivých šatičkách...

V šedivých šatičkách, v záhybech trsy fial,
kdys v června slunný den, kdy pad' jsem
v snění dumné,
s úsměvem rozkošným se objevila u mne — :
já jsem ji bez obav a lichotivě přijal.

Přišla a prošla se, usedla, vstala zase,
žvatlala prostě, vážně, tklivě a ironicky —
v tom její úsměvu já pocítil jsem vždycky
jak jas i v duši mou paprskem usmívá se.

Hlas její sladký byl a jako hudba milý.
Svou duši bez záští hned lehce vyjádřila
svým dětským žvatláním, v němž roztomilost
snila
a v jakém jas vždy hrá a dobroty květ bílý.

A proto také hned po krátkém tichém boji,
jenž ještě v zárodku byl zdusen dokonale,
jsem klesl v osidla té dobré víly malé.
A před ní chví se teď stín bědné duše mojí.



ROMANCE BEZE SLOV

(ROMANCES SANS PAROLES)

*

Sens, Maurice L'Hermitte, 1874.

ZE „ZAPOMENUTÝCH POPĚVKŮ“.

I.

Hle, vítr v kraji
svůj povzdech tají.
(Favart.)

To extase je nekonečná,
únava lásky je to věčná,
toť jakoby pláč lesů,
když větry začnou vát,
toť slavnost serenád
mladistvých ptáčat v plesu.

Ó něžné zvuky vzdušných huslí!
To švitoří a šeptá, suslí
podobno sladké písní,
travou-li větry jdou;
to řek' bys, pod vodou
se oblázky tak tísňí!

Ty duše, jichžto nářky v kraji
se spícím vzduchem roztékají,
jsou naše duše, věru!
To ony, vid', šlou v dál
svůj věčně starý žal
do vlahých podvečerů.



II.

V zurčení potůčků, jež ze skal prýští,
mním slyšet ozvuk dávných hlasů
a v jejich zpěvném stříbrojasu
ubledlých lásek hrá růžové příští.

Tu duše i srdce mé v roztoužení
v jediné velké oko splývá,
v němž píseň zpívá zádumčivá —
ó běda! píseň okamžení!

Ó, zemřítí tak v tomto snivém zdání,
s nímž mladá láska odchází
houpavá, tichá, měkce snívá —
Ó, zemřítí tak v tomto rozhoupání!



III.

Tichý déšť padá na město . . .
Arthur Rimbaud.

V mém srdci pláče cos tiše
jak deštík nad městem,
oh, jaká nuda to dýše
v mé srdce tiše, tak tiše?

Ó tiché šumění deště,
jenž padá na střechy!
Srdci, jež sevřeno v kleště,
hráš hudbou, písničko deště!

A pláčeš bez příčiny
v srdci, jež vysíleno.
Jsou zradou tvoje stíny?
Ten bol je bez příčiny.

Oh, věru, nejhorší mukou
je srdcím neznát, proč teskní!
Bez lásky, bez zášti tlukou
a tiše zmírají mukou.



IV.

Ó něhu, něhu, něhu . . .
Neznámý.*

Je nutno, věřte mi, tak mnohé odpustiti —
toť pouze důvod nám opravdu ke štěstí zavdá . . .

* Úvodní verš vlastního sonetu Verlainova z Básní Saturnských.

A přec-li hořkost chvil nám někdy ztrpčí žití,
tu aspoň společně budem lkát, není-li
pravda?

Kéž lze nám sloučiti v sesterských duších obou
nejasná přání svá s dětiňsky snivým klidem,
daleko uprchnout před žen i mužů zlobou
a navždy zapomnět, co nás teď víže k lidem.

A být zas dětmi jen, tak dvěma dívenkami,
jež vzruší pouhé nic, krev úžasem jim zpění
a jež jdou snivě mřít pod hájů habřinami,
aniž se dozví kdy, že došly odpuštění.



V.

Ó, těžce jsem měl duši pobouřenu,
a pro ženu jen, pro jedinou ženu,

A bez útěchy šel jsem, bolest vleka,
ač moje srdce prchlo do daleka.

Ač srdce mé i duch můj usoužený
daleko utek z dosahu té ženy.

Já bez útěchy šel jsem, bolest vleka,
ač moje srdce prchlo do daleka.

*

*

*

A srdce mé, kdys trpkým citem zpito,
tak duši dělo: „Věru, pravdou-li to,

je pravda to, — a je to možno snad, —
že ve vyhnanství dlíme posavad?“

Má duše děla srdci: „Těžko říci,
když sama neznám kouzlo drásající,

proč tam jen stále mysl se nám vrací,
ač odešli jsme v exil s resignací?“



VI.

V bezmezno se řítí
obzor sněžných plání,
údolem i strání
sníh jak písek svítí.

Nebe bez lesku je,
v tvář si ocel věsíc,
řek' bys: pableskuje
zkomíravý měsíc.

Jako mračna šedá
potácí se stíny —
blízké doubraviny
v mlhách podvečera.

Nebe bez lesku je,
v tvář si ocel vėsíc,
řek' bys: pableskuje
zkomíravý měsíc.

Vráno v houfu dětí
i ty vlku hladný,
co as přinese ti —
dnešní vítr chladný?

V bezmezno se řítí
obzor sněžných plání,
údolem i strání
sníh jak písek svítí.



VII.

Slavík, jenž s vysoké větve v říčce se
shlíží, myslí, že spadl do vln. Je na vršku
dubu a stále má strach, že se potopí.

Cyrano de Bergerac.

Stín stromů zakletých v zrcadlo říčky jasné
jak v opojení hasne,
zatím co ve vzduchu, v skutečných větví taji
hrdličky nařikají.

Kolikrát, poutníče, ze bledých těchto lích
tvůj vlastní odraz na tě dých'
a co se nalkali už k výši azurové
tví potopení snové.

(Květen, červen 1872.)



BIRDS IN THE NIGHT.

V šedivých satečkách, v záhybech trsy fial,
kdys v června slunný den, kdy pad' jsem v snění
dumně,
s úsměvem rozkošným se objevila u mne:
já jsem jí bez obav a licheotivě přijal.
(Neznámý).
»Jest tak mláda!« (Nebezpečné svazky.)

I.

Vy nebyla jste as tak zcela trpělivá,
což bylo ostatně jen přirozeno, věru;
vždyť jste tak mladičká! — a bezstarostnost
bývá
vždy hořkým údělem všech mladých bez
výběru.

Vy nebyla jste as tak syta laskavostí,
což bylo ostatně, věru, jen přirozeno;
vždyť jste tak mladičká! — a mladost vždycky
hostí
lhostejnost v srdci svém, ó necitelná ženo!

* Verlaine: Blahá píseň.

A proto vizte též, jak odpouštím vám tise,
ne sice z vesela, však velmi klidně celkem,
přes to, že pláču dnes a že v mou bolest dýše
myšlenka samoty v tom hlučném světě velkém.



II.

A pravdu zříte dnes v mých dávných slovech
přímých,
jež jsem vám říkával ve chvilkách černých
nálad,
že z vašich očí dvou, z těch krbů nadějí mých,
kdys plamen hořkých zrad jen ve svět bude
sálat.

Vy lží jste nazvala tehdy má bolná lkání
a z vašich pohledů, jež lásku lhaly skrytě,
občasně zásvit šleh' jak z ohňů v zkomírání,
když hlasem umdleným jste řekla : „Miluji tě!“

Ó, běda! vždycky jen se vysilujem touhou
chtít štěstí přivolat i když už stáří je tu...
Dnes cítím znovu lkát tu hořkou pravdu
pouhou,
jíž jsem byl zaplaven při bolesti svých vznětů.



III.

A proto myslím si: nač stále tužbou mříti,
 vždyť lásky neznáte — ó, všechen klam bud'
 stranou! —
 a nikdy nechtěje snad soucit vymámiti,
 dál budu snášeti vše s duší odhodlanou.

Ano, chci trpěti, jak na milence sluší.
 Však budu strádati jak dobrý voják mladý,
 jenž raněn odchází vydechnout svoji duši
 nevděčné zemičce s láskou a bez výhrady.

Vždyť vy jste byla též mou krasotinkou drahou
 přes to, že byla jste mi nekonečnou strastí,
 a proto jdu k vám dnes vylít svou bolest vlahou
 jak k mladé Francii, své zblouznivělé vlasti.



IV.

Nuž, já už nechci víc svůj slzný pohled vábit
 v minulost plačící, kam bezděky se točí.
 Nicméně láska má, jež mrtvou se vám zdá být,
 má pro vše vzpomínku a otevřené oči.

Má láska živa je tou upomínkou dávnou,
 ač rány jen a pláč a krvácení má z ní;
 nebť mním, že třeba je torturou neunavnou
 k smrti se zkolébat a opítí se strázní.

A snad i proto chci tak všechno zaříditi,
bych, až čas nadejde a v leb mi spáry zatnou
krvavé výčitky s vládkyní všeho žití,
uslyšel o vás říct: oh, fil jak byla špatnou!



V.

A zřím vás opětně. Dvěře jsem pootevřel —
v lůžku jste ležela jak unavená velmi.
Však, hrůzo lásky té! Polnahou jsem vás
zjásanou, plačící v řítivém skoku šelmy. sevřel

Ó, hrůzo polibků hořících vášní rudou!
I já se usmíval ve pláče vlnobití.
Ty chvíle jistě mi vždy nejsmutnější budou,
však také nejkrasší, jež potkaly mne v žití.

A tak už nechci zřít nic víc, než klamná zdání
ve vašem úsměvu i v krásných očích obou,
ba v celé bytosti, jež hodna proklínání,
jen léčky strojila a plnila mne mdlobou.



VI.

A zřím vás opětně! V muslínu bílém stála
jste zlatě zdobena rozkošných květin pelem.
Však vroucí veselost, již jste kdys čarovala,
už dávno usnula na rtíku zrůžovělém.

Oddaná ženuška s mladičkou dívkou bokem —
tak jste se zjevily zhaleny v závoj volný...
Tu náhle vánek dých' — já v oku přehlubokém
jsem rázem postřehl náš Osud obapolný.

Oh, Bůh vám odpustiž! A jenom proto střežím
žárlivě, bohužel! s jakousi pýchou zcela! —
postranní pohled váš, jímž ve úsměvu svěžím
jste naši vzpomínku tak slavně zvěčnit chtěla.



VII.

Jsem chvílemi jak vrak bloudící bez otěží,
za bouře příšerné, kdy blesky mořem svítí,
jenž nikde nevida plát Notre-Damských věží,
s modlitbou hotoví se do vln ponořiti.

Umírám chvílemi jak bědný rybář kdesi,
který se ztracen zří, když vyzpovídán není,

a vzdav se nadějí, že kněze nalezne si,
svíjí se před peklem ve hrůzném rozrušení.

Však také chvílemi se zpíjím do extází
prvního křesťana pod zubem tlamy rudé,
jenž s mírným úsměvem ke Kristu svědku
vchází,
aniž se zachvěje, že v písek vdupán bude.

Brusel-Londýn — Září-říjen 1872.



Z „AQUARELLŮ“.

Green.

Hle, sněti, květy mé, zde ovoce se sklání
a zde je srdce mé, jež pouze pro vás bilo.
Jen nezdrásejte je svou něžnou, bílou dlaní
a kéž v tom dárku mém by se vám zalíbilo!

Vracím se orosen ze svojí bludné pouti
a ranních vánků chlad mi podryl zdraví.
Ó, svolte, abych moh' vám k nohám usednouti
a sníti o štěstí, jež únavy mne zbaví.

Ve mladičký svůj klín mé přejte sklesnout hlavě,
v níž dosud hudba hrá posledních políbení,
ať měkce spočine po námahách a vřavě
a nechť se uklidní ve vašem uklidnění.

Spleen.

Růže byly přespříliš rudých plátků
a ty hrozny přespříliš černé byly...

Drahá, jeden vrhni jen pohled v tůň mých
zmatků,
a má stará beznaděj znovu zšílí.

Nebe bylo modroučké, příliš milé,
moře příliš zelené, vzduch velmi sladký...

Oh, jen toho čekání! Zřím blízko chvíle,
kdy mi v krutém útěku prchnete zpátky:

Jsem už sytý cesmíny lesknávolistě
i mdlých svitů brslenu, večer-li hasne —

i těch krajin bez konce... bože, jen vizte,
jak jsem dnes už všeho syt, běda! jen vás ne!



A poor young shepherd.

Bojím se políbení
snad jako včely.
Trpím den celý,
bdím v noci bez umdlení:
bojím se políbení!

A přece moje Katka
má vzácné oči!
Je delikátní, sladká,
vlas ve vrkoči.
Oh, k zulíbání Katka!

Hle, Valentin tu stojí!
Ret smí, však říct se bojí
o schůzku ranní...
Ó, hrůzo k nevypsání,
když Valentin tu stojí!

A je mi přislíbena
ve šťastné chvílce!
Tak pouze podle jména
dělám jí milce — —
Oh, pouze přislíbena!

Bojím se políbení
snad jako včely!
Trpím den celý,
bdím v noci bez umdlení:
Bojím se políbení!



MOUDROST

(SAGESSE)

Z ODDÍLU PRVNÍHO.

I.

Poslyšte píseň sladkých povzdechů,
jež pláče jen, by líbila se.
Je diskretní a lehce vzdá se:
tak voda tiše chví se na mechu.

To známý byl vám hlas (i drahý snad?) —
však nyní pod závoji stená
jak vdova těžce zarmoucená,
ač jako ta, i on je hrd i mlád,

a z dlouhých záhybů, jež vrhá šlář
a které pozdním vánkem vanou,
problýská v duši ulekanou
svit pravdy jako svatá hvězdic tvář.

A dí nám hlas ten v posled rozpoznán,
jen dobro že nám život čistí,
že ze zášti a z nenávisti
nic nezbude, až zavlá smrti van.

A také o slávě nám hovoří
být prostičkým, víc nečekati,
o zlaté svatbě, kterou zlatí
mír bez vítězství, něha bez hoří.

Poslyšte hlas, jenž v naivní závratí
svatební písní sluch nám vzruší,
že nejčistším je štěstím duši,
nebohým srdcím smutku ubrati.

Z muk očistce se předem vyprostí
všichni, kdož trpí, hněvu prosti.
A co z nich klíčí zárných cností!
Poslyšte píseň sladké moudrosti!



II.

Kdys drahá dlaň, jež byla moje,
tak hebounká, tak krásná, malá...
A potom bída neskonálá
a pohanské ty všechny boje,

a potom pouť až v písčin bradla
 a zeměmi a pouští dále — —
 Dlaň bělejší nad ruce králek
 a drahá... dnes mi do snů padla.

Ó, ruce ze snů přediva,
 zdaž vím, co byste říci chtěly
 v ten zmatek zlý a rozjitřelý
 mé duši, která omdlívá?

Chceš říc', mé světlé zjevení,
 o spřátelení našich duší,
 o spoluvínách, jež nás kruší,
 o náchylnostech, jitření?

Ó, sladká trýzni, drahé chvění,
 sne, z něhož milost nebes kane,
 ó, ruce svaté, požehnané.
 vztáhněte dlaň svou k odpuštění!



Z ODDÍLU DRUHÉHO.

I.

Ó, Bože můj, Tys poranil mne láskou
a rána ta se dosud živa jitří,
ó, Bože můj, Tys poranil mne láskou.

Ó, Bože můj, strach před Tebou mne zajal
a moje jizva dosud ozývá se,
ó, Bože můj, strach před Tebou mne zajal.

Ó, Bože můj, já poznal podlost světa
a Tvoje sláva zalila mou duši,
ó, Bože můj, já poznal podlost světa.

Q, zatop mi ji proudy Svého Vína,
oblož můj život chlebem stolu Svého,
ó, zatop mi ji proudy Svého Vína.

Hle, moje krev, již neprolil jsem v obět,
hle, tělo mé, jež trpět nehodno je,
hle, moje krev, již neprolil jsem v obět.

Zde čelo mé, které se rdít jen umí,
za podnož vezmi velebných Svých nohou,
hle, čelo mé, které se rdít jen umí.

Hle, ruce mé, jež nepoznaly práce,
ať kadidlem jsou, žhavým uhlím Tobě,
hle, ruce mé, jež nepoznaly práce.

Hle, srdce mé, jež dosud marně bilo,
nechtě třese se na trnech Kalvarie,
hle srdce mé, jež dosud marně bilo.

Hle, moje nohy, chodci malicherní,
ať v závod běží na hlas milosti Tvé,
hle, moje nohy, chodci malicherní.

Hle, hlas můj nevlídný a posupný a lživý,
kež hodí se Ti k výtkám Kajicnosti,
hle, hlas můj nevlídný a posupný a lživý.

Hle, oči moje, bludiček dvě klamných,
nech obě shasnout v modlitbách a pláči,
hle, oči moje, bludiček dvě klamných.

Ó, běda, Bože oběti a smíru,
jak bezdná studna nevděku je mého,
ó, běda, Bože oběti a smíru.

Ó, Bože hrůzy, svatosti a lásky,
jak děsně propast mojí viny zeje,
ó, Bože hrůzy, svatosti a lásky.

Můj Bože míru, radosti a štěstí,
mou všecku bázeň, vší mou nevědomost
Ty, Bože míru, radosti a štěstí,

znáš nejlíp sám a všechno víš a vidíš,
i to, že bídný, nejmenší jsem ze všech,
Ty nejlíp znáš a všechno víš a vidíš.

Však vše, co mám, ó Bože, vše Ti dávám.



II.

Víc nechci milovat, než Marji, Matku svou.
Vše lásky ostatní jen rozkaz vyšle z hrudi,
byť nutně častokrát, má Matka pouze vzbudí
je v srdcích nábožných ve vatru plamennou.

Jen pro Ni pouze chci milovat nepřítele,
 jí k vůli plameny mých obětí se dmou,
 jí pouze slíbil jsem horlivost služebnou.
 Zač jsem Ji poprosil, vše dovolila vřele.

Sláb jsem byl, nemocen a ještě velmi zlý,
 s chabýma rukama a s okem poblouděným:
 tu zrak mi schýlila, podala dlaň a vřelým
 mne slovům učila, v nichž hold a úcta dlí.

Jen pro Ni k hoři jdu a zrak můj mukou sálá,
 jen pro Ni srdce mé Pěti ran sneslo tíž
 a tam jít toužilo, kde žíně, žluč a kříž.
 Oč prosím, splnila: Má bedra opásala.

Chci myslit povždy jen na Marji, Matku svou,
 to sídlo Moudrosti a zřídlo Odpuštění,
 Máť naší Francie, od nížto ždáme v chvění
 čest vlasti bezmeznou a slávu vítěznou.

Ó, Neposkvrněná, ó, Lásko věkův věčně,
 logiko věrnosti srdečné, živoucí,
 co krásnějšího mi, než láskou horoucí
 Vás, Bráno nebeská, milovat nekonečně?



III.

Rozmluva Boží s člověkem.

I.

Můj Bůh mi řek': „Ó, synu, miluj mne, vždyť
zříš

bok můj i srdce tůň, jež září zkrvavena,
mé nohy zmučené, jež v slzách Magdalena
omývá, paže mé, jež rozepiala tíž

tvých hříchů. Hle, zde zříš zbodanou dlaň i kříž
i hřeby, houbu, žluč... a vše to k tobě stená,
bys v hořkém světě tom, kde tělem vládne žena,
mé Tělo měl jen rád, mou Krev a mých snů říš.

Což jsem tě rovněž já až k smrti neměl rád,
ó bratře v Otci mém, ó synu v Duchu svatém,
a zdaž jsem nevydech', jak psáno, duši katem?

Svou tísní nejvyšší zda neslyšel's mne lkát,
a potem nocí tvých zda jsem se nepotíval,
příteli, jenž mne ždáš, volaje ve tmy příval?“

II.

A já jsem odvětil: „Volal's mou duši, Pane.
Pravda, že hledám Tě, naléztí nemoha.

Leč Tebe milovat! Hle, jak, je ubohá
 má láska vedle Tvé, jež jako plamen plane.

Tys míru cisternou, z níž voda v žízeň kane —
 ó, shlédni laskavě v má muka přemnohá!
 Na nectných kolenou, jich trýzeň přemoha,
 zda mohu zbožnit jen otisk Tvé nohy zdrané?

Nicméně hledám Tě v mátožný zabrán sen,
 kéž aspoň hanba má se ošatí Tvým stínem,
 ač máš-li jaký stín, Ty, jenž Jsi Lásky synem,

Ty, mírná studánko, milencům hořka jen
 pro jejich prokletí, ó světlo, v němž se topí
 vše, vyjma očí těch, jimž víčka pocel klopí.“

III.

„Mne nutno milovat! Jsem všechněch

Polibkem!

Hle, víčko, o němž díš, hle, ona svatá ústa,
 můj drahý nemocný, hle, horečka, jež vzrůstá
 a zmítá tělem tvým: hle, toť já vždycky jsem!

Jen chtěj mne milovat! Jsem oním Lásky snem,
 jenž tam až dolétá, kam tvoje láska pustá
 nikdy se nevydá, jsem orel, který zhusta
 jak kořist chopí tě a nese v nebes tém.

ve zraku, v sluchu svém, ba, běda! v celém
hnutí
všaké své naděje i výčitek svých moři,
než vašeň laskání, v níž starý Adam hoří.“

v.

„Mne nutno milovat, jsem onen Šílený,
Tvůj nový Adam jsem, jímž starý člověk zmírá,
jsem Paříž, Sparta tvá, Řím, Sodomy tvé síra,
jsem chudás v jídel směs náhodou vtržený.

Má láska ohněm jest, jenž svými plameny
zhlcuje tělesnost, ji v hloubku všehomíra
jak parfum rozptýlí, jest potopa to širá,
v níž zloby zárodky vše budou zhlceny,

by mohl vztyčen být můj Kříž, až přijde den,
a divem strašlivým lásky a dobra svého
bych k sobě zlákal tě v báni a zkroceného.

Nuž, miluj! Opusť tmy! A miluj. Tento sen
už o věčnosti sním, ó duše mdlá a snívá,
bys musil mě mít rád, mne, jenž tu slední
zbývá.“

VI.

„Ó, Pane můj, mám strach. Má duše chví se
celá.

Já zřím a cítím to, že mám Tě ctít. Leč jak
to učiniti mám, můj Bože, velký tak,
Ty Spravedlnosti, před níž i ctnost se chvěla?

Nuž, přece jak? Vždyť hle: má klenba
ztrouchnivělá,
v níž hrobku kopal si už mého srdce vrak,
se ve prach sřítla. A oblohy Tvé mrak
až na mne splývá... Nuž, kde je ta cesta
smělá?

A podej ruku mi, bych mohl pozvednouti
své tělo zhroucené, nemocnou duši svou.
Či možno snad, ó rci, druž Tvoji nebeskou

pro vždycky postrádat? Oh, kdys tak naleznouti
na srdci, nádru Tvém, jež bylo by i mým,
posvátné místočko, kde apoštol si zdřím'!“

VII.

„Ó, jistě, synu můj, chceš-li ho zasloužit,
zde je máš! Vypuť jen vši nevědomost klatou
ze svého srdce dřív v mé Církve náruč vzpiatou
jak vosu opilou v rozpuklé lilje svit.

Blíž mému uchu přijď. A v jeho tichý klid
vlej všecku upřímnost, vši pokoru svou
vzňatou.

Všecko mi vypověz bez pýchy, pravdou svatou,
essencí lítosti snaž se mne opojit.

Přijď potom upřímně a prostě k stolu mému
a já ti požehnám k pokrmu vznešenému,
při němž ti andělé samotni poslouží,

a budeš Víno pít z vinice mého díla,
jehožto lahoda a vůně, jas a síla
až pro nesmrtelnost krev tvoji roztouží.

* *

Pak jdi! Však uchovej si skromnou víru ryzí
v to lásky tajemství, jímž provázím tvůj um,
a často především můj navštív tichý dům.
Vínem se posilni, po kterém žízeň mizí,

a Chlebem, bez něhož je život zrádným snům
na pospas vydaný, v modliteb zhal se řízy,
pros Matku, abys moh' života těžkou krisí
jít jako beránek, jenž tiše stříhačům

svou vlnu předává, jak dítě v nevinosti
bys uměl zapomnět své bídné sobeckosti
a v posled poněkud mně podobným se stal,

*

mně, jenž za Piláta a v Herodově době,
za Petra, Jidáše též tobě roveň stál,
mřít chtěje na kříži jak lotr v steré mdlobě.

*

*

*

A abych odměnil tvých služeb horlivost,
tak sladkých, rozkošných až k nevypovědění,
už zde ti chutnat dám požitky, nad něž není:
tož srdce příměří, k chudobě náklonnost,

mých nocí mystických vítaný buď můj host,
když duším naděj plá a kdy dle Písma znění
z Kalicha budeš pít při Luny osvětlení,
kdy zbožná klekání v růžový zvoní hvozd,

kdy duše čekají na slavná v Nebevzetí,
na věčná bdění svá mé lásky ve objetí,
na hudbu nebeskou mých nekonečných chval.

na věčnou extázi a božská naučení,
chtíce být ve mně jen při milém rozzáření
tvých trýzní, posléz mých, jež jsem tak
miloval!“

VIII.

„Ach, Pane, hle! Mne viz! Jak v slzách tonu
celý
podivnou radostí. Tvůj nadpozemský hlas
hned sladce jímá mne, hned krutě raní zas,
leč v zlo i dobro to se všechny slasti schvěly.

V pláči se usmívám. A je mi, jak by zněly
polnice bitevní, zvouce mne v bitvy sráz,
kde nesou anděly na štítech, pestrý jas,
v nějž tato polnice mi hrdě jíti velí.

Jsem nadšen, chvím se však, že budu vyvolen.
Jsem, Pane, nehoden, leč známa mi Tvá milost.
Ah, jaká snaha má! Ah, jaký žár! Hleď jen,

jak jsem pln modliteb, jen zmatek jakýs
vyrůst'
mi v duši obrovský, jenž pochybou mne trestá,
až můj se chvěje dech...“

IX.

„— Má duše, toť ta cesta!“



Z ODDÍLU TŘETÍHO.

I.

Naděje svítí tmou jak stéblo slámy stájí.
Proč strach máš před vosou, jež třeští, letem
zpita?

Hle, slunko vždy se chví a skulinami kmitá.
Rci, proč bys neusnul, když skráň se v lokty
tají?

Hle, bledá dušičko, zde studnou vytékají
křišťálné vody: pij! A spi pak! Brzy svítá.
Já sednu k tobě blíž, zhýčkám tvá snění skrytá
a ty si zazpíváš, jak děti zpívávají.

Poledne zvoní, slyš! Ach, odejděte, paní!
On spí!... Je podivno, jak nešťastníka skrání
každický ženy krok stý ohlas budit může!

Poledne zvoní, slyš! Dám jizbu pokropiti.
 Jen spi! Vždyť naděje jak křišťál z rokle svítí.
 Oh, kdy jen rozkvetou nám zářijové růže!?



II.

Kašpar Hauser zpívá:

Přišel jsem tichý, osiřelý,
 bohat jen něžných očí klidem
 před brány velkých měst, tož k lidem,
 kteří mne dosti dobrým zřeli.

V dvacíti letech divný zmatek
 mi projel duší: tužba lásky
 připoutat k sobě ženy-krásky.
 Vyčtly mi kouzla nedostatek.

Ač bez vlasti a bez císaře,
 ba prost i však zmužilosti,
 ve válce chtěl jsem složit kosti.
 I Smrt se lekla však mé tváře.

Přišel jsem pozdě? Záhy příliš?
 Co počnu jen? Ó ty, jenž's vlídný,
 kéž za nešťastný los můj bídný
 k modlitbě vroucí čelo schýlíš!



III.

Sen černý, těžký, dlouhý
 na moje žití padá:
 ó, spěte, moje touhy,
 spi, naději má mladá!

Vše mi už v očích mizí
 a paměti mé mroucí
 už zlo i dobro cizí...
 Ó, smutku srdcervoucí!

Kolébky vrak jsem sešlý,
 jímž čísi ruka skrytá
 v temnotách hrobky zmítá...
 Můj Bože, klid mi sešli!



IV.

Pruh nebe dumá nad střechou
 tak modrý, čistý!
 Strom rozšuměl mi nad střechou
 všecky své listy.

Hra zvonu oblohy, ježž zříš,
 je měkce snívá.

Ve větvích ptáče, které zříš,
svůj smutek zpívá.

Můj Bože, Bože můj, ty chceš
jen život míru.

Hle, jaký rušný hlas mi šleš
z veleměst víru:

— Co říci chceš, an pláče dnes,
povzdechy svými?

A co jsi činil, an lkáš dnes,
za mládí, rci mi?



JINDY A NYNÍ

(JADIS ET NAGUÈRE)

Patiz, Leon Vanier, 1884.

ZE „SONETŮ A JINÝCH VERŠŮ“.

Umění básnické.

Charlesu Maurice-ovi.

Především hudbu sonorní,
a k vůli ní radš nejasnější
buď píseň tvá a mlhavější,
jen nikdy tíž a pósu v ní!

Je nutno hledat ve vět roji
výstižnou, byť i odpor k ní je:
co dražší, nežli melodie,
v níž mlhavé se s přesným pojí?

Toť krásné oko pod šlářem,
toť svítání, jež dne se leká,
směs hvězdná to, jež do daleka
za vlahých večerů plá v zem.

Jen v nuancích nám snové slétnou,
 jen v odstínech, ne v barev hloubi;
 oh, vždyť jen v odstínech se snoubí
 se sněním sen a rohy s flétnou.

Pointu utop ve víně
 i krutý esprit, humor kluzký,
 vše bezcenné ty těžké strusky,
 ten česnek hrubé kuchyně.

Krk zakručť všaké výmluvnosti!
 Umoudři také trochu rým,
 Kam na konec bys došel s ním,
 kdybys jen nad ním nebděl dosti?

Co rým už spáchal, kdo jen poví?
 V čím hluchém mozku se jen zrodil,
 ký négr nám jen na krk hodil
 ten falešný skvost haléřový?

A proto hudbu především!
 Verš tvůj ať okřídlený plesá,
 hned z duše letí na nebesa,
 vše lásky prochví letem svým.

Je poésii verš, jenž změk',
 provanut vánkem, zčeřen ránem,
 jenž voní mátou, thymiánem. —
 Literaturou ostatek.



Obezřelost.

Gastonu Séněchalovi.

Sem ručku, ztaj svůj dech a půjdem spolu sníti
pod starý tento strom, kde vánek v smrti
chví se
nestejným povzdechem, kde větve šedají se
a kam svit měsíce tak bled a tiše svítí.

Nehybni, sklopme zrak, ty v klín mi měkce
klesni.
Nesudme, sněme jen. Ať po chuti se vzdává
štěstí, jež prchá v dál i láska zkomírává
i vlas náš čechraný přeletem sovy lesní.

Zanechme nadějí. Diskretnost našich duší
ať slávou večera se přetajemně vzruší
i oním vítězným a šťastným slunce skolem.

Klid zachovejme si v tom velkém míru
vonném: —
oh, není radno lkát a nekonečná snění
mlčících bohů rvát a ždát jich probuzení.



JEDNI I DRUZÍ.

Komedie veršem,

věnovaná Theodoru Banvillovi.

OSOBY:

Myrtil.

Sylvandre.

Rosalinda.

Chloris.

Mezzetin.

Corydon.

Aminta.

Pastýři, masky.

Scéna v parku Wateauově ke konci letního odpoledne.
Četná společnost dam i pánů stojí v nahodilých hloučcích seskupena kolem pěvce v kostýmu mezzetina, jenž zpívaje, tiše se doprovází na mandolině.

SCÉNA I.

Mezzetin zpívá.

Ježto vše je pouze bájí
vyjma lásky k tužbám milky,
použiju volné chvílky,
již ti vlídní bozi dají.

A že osud tolik všeho
vlídně na hlavu ti sije

z darů sladké Arkadie,
pojď a užij lásky jeho!

Pojď! Snad od vína ti zplanou
jako jiskry krásné oči
a snad srdce pozaskočí
pod korsetu těsnou schránou...

Corydon.

Po cikád způsobu tu trilkujem své plesy...

Aminta.

Je libo tančit snad?

Všichni, vyjma *Myrtila*, *Sylvandra* i *Chloridy*.

Ba věru, zatančme si!
(Odejdou.)

SCÉNA II.

Myrtil, *Rosalinda*, *Sylvandre* i *Chloris*.

Rosalinda Myrtilovi.

My zůstanem tu snad?!

Chloris Sylvandrovi.

Vy šťastným nazvete se:
Jak ráda tančívám! Až srdce se mi třese!
Přec-li dnes netančím, ač pružný palouk nutká,
je pro vás znamením!...

Sylvandre tiskne ji.

Oh, tiše . . . Jak jste prudká!

(Odejdou.)

SCÉNA III.

Myrtíl. Rosalinda.

Rosalinda.

Mluvte mi o něčem.

Myrtíl.

Bah, to je těžké často.

O minulosti snad? Oh, nudilo by vás to.

O věcech přítomných? Proč přemítat jich bídu?

O příští neznámém? Eh, popřejme mu klidu!

Rosalinda.

O minulosti chci.

Myrtíl.

Proč?

Rosalinda.

Je to kaprice má.

Ostatně myslíte, že upomínka nemá
pochlebných tolik sil, tmy azurem že zbarví
a v rajské zahrady promění pekla larvy?

Myrtíl.

Nuž, budiž, drahoušku, chtěje se zalíbit vám,
vrátím se vzpomínkou k těm chimerickým

bitvám

a trudným lásky snům, k výčitkám, nudám

krutým

i smutkům bez konce dneska již zakřiknutým.

Poznovu povím vám o svůdně klamném ždání

dvou srdcí oddaných až v mrzkost umírání,

vespolek sepiatých v poddanství nekonečné,

aby pak na konec na místě lásky vděčně

navzájem zžehla se a tupila i rvala —

o žárlivosti své, již vaše vzněcovala,

o podezřenech zlých, rostoucích v krutém boji,

o vašich zradách všech i o vší zradě svojí!

Ó, budiž: jelikož vám lichotí, že ano? —

ten sen o trýznění, jež zřím jak načrtáno

na černém pozadí svých vzpomínek, chci k přání

vám o všem vyprávět, o mrzkém zneuznání,

o pláči, bolu mém, ač všeho nevyplývám —

jen proto, drahoušku, že chci se zalíbit vám...

Rosalinda.

Zda víte, vašich slov že přibroušené dýky

můj obdiv vzbuzují a nadchnuly mne?

Myrtíl zmaten.

Díky!

*

Rosalinda.

Tot příliš přepiato vše, rozmilý můj hochu.
 Jak! Něco soužení, pár hodin nudných trochu
 vás k nářkům přinutí a k hněvu dětinskému?
 Já? Já ba děkuji za osud bohu svému
 že přál mi lásky hlod, hlod lásky k nevděčníku,
 jenž takto hovoří v bláhově fádním křiku
 a jenž mne zbožňuje! — jak ostatně se sluší
 zde v Zemi Něžnosti! Ó, ano, jistě buší
 vám srdce toužebně vzdor všaké lhostejnosti
 a oč? že doposud palčivou ránu hostí
 kus vaší bytosti, již tyto oči vzňaly?

Myrtil dojat.

Však onen den, kdy v ráz nám bouřné city
 vzplály,
 byl stejně neblahý pro oba nás, má drahá.
 Věřte mi, poznovu burcovat snění blahá
 bylo by odvážno, raději zbožně ctěme
 ten spánek hluboký, výčitky dávno němé,
 jež mohly skončit by jen smrtí přirozenou.

Rosalinda.

Blázínku! proč pak žít, než pro ni, vytouženou?

Myrtil upřímně.

Tož umřeme!

Rosalinda.

Bah, proč? Radš žijme teď! Byť vzdorem!
Co na mně: v zlosti tvé, ba v pohrdání skorem,
jež, jak vím, vyplývá jen z efemerních vznětů,
v tvé pýše nemístné, jež mnohou hořkou větu
ti diktuje, chci dnes potravu srdce zříti
a tebe — rozumíš? — víc než kdy ráda míti.

Myrtil.

Jste umíněná dnes...

Rosalinda.

Zavěs se do milenky!

Myrtil povoluje.

Nuž, musí-li to být...

Rosalinda.

Pojď trhat prvosenky
vrácených lásky snů, zlekané dosud mrazem.
A zjasni smutnou tvář, nech smíchu trysknout
rázem
jak tenkrát... Něha má je velká, ustavičná...

Myrtil.

Ó, vždy mne podvedeš, má kouzelnice sličná!

(Odejdou. Vráti se *Sylvandre* a *Chloris*.)

SCÉNA IV.

*Sylvandre. Chloris.**Chloris utíká.*

Ne!

Sylvandre.

Ano!

Chloris.

Nechci nic!

Sylvandre.

Rcete radš: nechci více!

(Drží ji objatu.)

Hle, již jsem splašil vám tu nerozhodnost s líce
a luňák strašlivý již vlaštovku si nese.

Chloris.

Fi! Jak jste ošklivý! Alespoň zarděte se!
Však ne, on chechtá se!

(Nutí se do vzlykání.)

Ach, oh, hi — děsné to je!

Sylvandre.

Eh, láry fáry vše! Jen jedno rozumno je:
žít vesel, svoboden, druh druhu opít chtíti
a nenávidět ty, již rovnováhu žití

velebí, kteří však jsou bídnou loutkou mozku
a místo srdcí dvou ubohou nosí trosku.

Chloris.

Toť, pane amante, je s krásné stránky vzato!
Jste dohazovač buď či básník, hlavu na to,
že takto mysticky takofka řečnit znáte — —

Sylvandre.

Rozkošným žvatláním se mi tu vysmíváte,
však já ba dvojnásob jsem dál tím kouzlem
štvaný:
ten zářící váš zrak! Ten esprit svrchovaný!
A delikátní přec... Věříte, roztomilá?

Chloris.

A kdybych náhodou se o vás vyslovila,
že hloupý šereda jste, dobývačný, svůdný?!

Sylvandre.

To jistě k škodě mé vám plály očí studny,
když sama osnujíc nit dnešních dobrodružství,
jste nezdála se zřít nectností m'ho mužství...

Chloris.

Ó domýšlivosti, jíž nevypudíš muži
tak ihned! Jděte mi! Ten proslov málo vzpruží

domnělou náklonnost, již lákat chcete, smělý,
pro svoje city z mých, rozmilý čekateli.
K věci však! Nač si lát, proč potýkat se, věru?
Já vyznat se vám chci ze svého charakteru,
abyste na konec, bude-li trpěti vám,
alespoň věděl proč. Já pravdy neukrývám.
Tož hle...

Sylvandre.

Ať umru hned, můj nejsličnější květe,
chtěl-li bych — —

Chloris.

Mlčte přec! Nuž ta, s níž řečňujete,
je koketka a třeštidlo. No ano, pane!
Mám ráda lehké dny a noci rozpoutané,
pentli, jež sluší mně, milence, jenž se líbí,
bych to vše na konec odvrhla bez záliby.
Vás, pane, na příklad, na jehož rozmar zcela
jsem ještě před chvílí bez povržení zřela,
byť jistě ošklivý teď název na mně uváz',
já vskutku nevím teď, zda dosud miluju vás.

Sylvandre usmívaje se.

V pochybách...

Chloris koketně ustupujíc.

„Zdržuj se,“ děl kdos. Jsem zdrželivá!

Sylvandre téměř naivně.

Oh, to tě přílišné! Já plakat budu!

Chloris dojata, však vesele.

Tklivá

jsou příliš slova tvá, však vzpomeň, nevěrná že
jsem často, či snad spíš: mně rozmarnost vždy

káže

nevěrnou občas být. Tak nutno chápati mě.
Ostatně, nač to krýt? I ve mně lásky símě
dle všeho nevzniklo... Konečně víš to. Ale —

Sylvandre.

Ó, krutá pomlčko!

Chloris.

Nepřerušujte stále!

Chci říct, že na vzdory všem výbuchům i lkáním,
vzájemným přísahám, slavnostním zařikáním
o lásce bez konců, šelmovský búžek řídí
oltáře Paphosu*) —

(Na odmítavý posuněk *Sylvandrův* :)

— No, věřte mi — a Gnidy.**)

Hle, lásky zákony, jež Amor srdcím nese.
Radš nikdy neslíbit, co těžko splňuje se.
Je pozdě litovat, nebť přísahání křivé

*) **) Starobylá města na Cypru s proslulými
chrámy bohyně Aphrodity. (Pozn. překl.)

má rychlé perutě a sázku trátí dříve,
než vsadil každý z těch, kdo za lží prchlou
spějí.

Co činit? Zžírat se, měnit se v obličej,
lomiti rukama, plakat a prostovlasý
jak druhdy Orfeus přes hory doly hlasy
svých nářků roznášet, vzduch plnit vzdechy
svými

a širý oceán bolestmi tlachavými?

Oh ne, oh, stokrát ne! Radš lásku po náhodě
a nikdy nežádat nemožnost na přírodě!

Hle, zde jsme, pojdte blíž a budme uchvázeni
druh druhem, veselí a všecko to, co není
bláznovskou rozkoší — vše nenávidíme spolu!
Dvě srdce za jedno a jedno za dvě... Dolů
se škraboškou! Zde jsem! A celá vaše, tvá
jsem...

Jste spokojen? Já vím, že dosti chybila jsem,
když takto mučila jsem srdce roztoužená
a proto sama jdu, potyčkou unavena
vám lásku nabídnout. Zde srdce mé i tělo,
jen, pro buh, nemyslet, co zítra by být mělo
a kdyby zítřek snad nám nejhorších běd
naklad',

vězme, že štěstí má vždy na písku svůj základ,
že v lásce není lží ni věrolomnosti ne —
však hlavně vzájemná ať nevraživost zhyne!
Líbí se vám to?

Sylvandre.

Snad! Jen kdyby...

SCÉNA V.

Předešlí. Myrtíl.

Myrtíl se náhle objeví.

Milostivá
má pravdu. Její řeč jak báseň lásky zpívá,
již proslovil bych, kdyby...

Chloris.

Ó, hrůzo, dvakrát „kdyby“,
toť příliš!...

Myrtíl Chloridě.

Opravdu, mně nad míru se líbí
váš názor.

Chloris Sylvandrovi.

Což pán můj?

Sylvandre.

Mne řeč ta překonala.

Chloris k témuž.

Hleďme si panáčka, tak chladný!

Sylvandre.

Nad vasala,
jehož vám potřebí, jsem oddán...

SCÉNA VI.

Předešlí. Rosalinda.

Rosalinda náhle přiběhne.

Nazdar! Budu,
má-li to nutně být, vám tu jen pro ostudu
a po všech údivech, jež vám zřím z očí sálat
jen pátým kolečkem u vozu vašich nálad.

(K Myrtilovi.)

Vám vrátím přísahy nové i dané dříve
i nejnovější vše — ty pravdivé i lživé.

Myrtil v náruči *Chloridině* bráně se na oko.

Drahoušku...

Rosalinda.

Nač, pane, zbůhdarma plýtvat slovy:
pohleďte, jak se mám intimně k Sylvandrovi!

Sylvandre unesen a překvapen, spěšně.

Ó, sladká Charybdo po Scylle roztomilé!
Bohužel, zdá se mi, i tato každé chvíle

v svůj jícen zhltní mne a potom s city mými
obě dvě koketky s výbuchy rozmarnými
hrát budou s rozkoší divokou hru jak v míče.

Chloris Sylvandrovi

Hlupáku!

Rosalinda témuž.

Nevděčný!

Myrtíl rovněž.

Ó, směle!

Sylvandre Myrtílovi.

Pokud týče
se mojí smělosti, věz, že můj bol se střídá:
tak z dvou béd lepší je vždy ona menší bída.

(Rosalindě i Chloridě.)

Nuž, dámy, oběma jsem otrok odevzdaný,
však srdce mé je oř divoký, nespoutaný
a zpupný nanejvýš, jenž hledá cesty smělé,
však vichrem letí pryč, zahlédna nepřítele,
ať třeba zláme vaz, ať v skálu třesne lebí!

(Rosalindě.)

Hoj, Rosalindo má, je-li vám zapotřebí
v modravé krajiny svých fantastických snění
volného koníka, gourmanda k pomyšlení,
poněkud živého, však nikdy odbojného,
raďte jen osedlat hřbet dobré vůle jeho!

Myrtíl.

Trošku to rychle šlo! Bah, opář kotě hbité
a vždy se vyhne pak i lázni ledovité.

(*Rosalindě.*)

Vám jistě, drahoušku, jen známou pravdu
zjevím,
řeknu-li, já že jsem tím kotětem byl.

Rosalinda.

Nevím!

Myrtíl.

Však bychom vyšli dnes z těch trapných sporů
bez vád
a ježto Chloris mne zas hippogryfem chce
zvát
svých snění k měsíci, dle chuti snad i jinam,
hle, čekám připraven a k letu křídla vzpínám
růžemi ověnčen, nádhernou vůní zalit,
z níž beztak brzy již i trní bude pálit,

(*Chloridě.*)

že ano, paní má?

Chloris.

Mlčte už! Ke své každý!

Adieu, Sylvandře!

Rosalinda.

Myrtile, s bohem!

Myrtíl Rosalindě.

Navždy?

Sylvandre Chloridě.

Pro vždycky?

Rosalinda.

Myrtile, s bohem!

Chloris.

Sylvandře, s bohem!

(*Rosalinda i Sylvandre odejdou.*)

SCÉNA VII.

Myrtíl, Chloris.

Chloris.

Vy tedy lásky své tak nazbyt máte v mnohém,
že chcete útočit jí na mé krásy věno,
když milky zjitřené jařmo již odstraněno?

Myrtíl.

Myslíte, že by tím snad uražena byla?

Chloris.

Má krása?

Myrtíl.

Ona tam...

Chloris.

Oh, o jiném jsem snila,
věřte mi, o jiném... a čekala jsem spíše
nějaký madrigal šeptaný v ouško tiše,
než tuto vzpomínku na vztekání se milky,
v němž cvičí se teď as dar její vyřídilký...
Opravdu, věřte mi, je strašně rozzlobena!

Myrtíl.

Jste si tím jista tak?

Chloris.

Prosím vás, je to žena!
Pro lásku od včírka... A po takovém lkání!
Však slyšte, příteli, po všakém kolotání
přes všecky příhody tak málo roztomilé
zda byste nemohl dnes jinak užít chvíle
našeho shledání, ó Thésee můj chladný,
nežli se zajímat o prchlé Ariadny?*)
— Však mlčme o tom radš a ponechme to
bohu. —

Co pak se týká jí, tu přísahat vám mohu,
že Rosalindy vztek zaujat nevěrníkem
dupe a láteří, vzteká se, dusí křikem,
ba že i Sylvandra jen ze zlosti mi vzala.

*) Ariadna, dcera krále Minosa a královny Pasiphae, dopomohla pomocí klubka nití svému ženichu Théseovi k návratu z labyrintu. Byla však později Théseem opuštěna.
(Pozn. překl.)

Myrtíl.

A vy snad Sylvandra teď litujete?

Chloris.

Malá
snad je to nesnáz proň v tenatech nevěrnice?

Myrtíl.

A proč?

Chloris.

Jste naivní. Nechci vám říkat více.

Myrtíl.

Líto vám Sylvandra?

Chloris.

Nuž rcete, milujete
mne v pravdě?

Myrtíl.

Těch očí rozkošných!

Chloris.

Žárlit chcete
na něho?

Myrtíl.

Jistě že!

(Opravuje se náhle.)

Však na minulost, drahá!

Chloris.

Nuž, také přiznání, s nímž se i třeba váhá,
je galantností vždy — já přijímám je tudíž —
Tož, miluješ mne již?

Myrtil rozpačitě, po chvílce mlčení.

Ba, ano!

Chloris.

Brr! Jak studíš,
místo bys rozvlnil mou lásku!

Myrtil s toužou hrou jako předešle.

Přítelko má!

Chloris.

„Přítelko!“ Jaký chlad vám proniká dnes rtoma
v banálních poklonkách, ač vítězně se tváří!
Jistě mi z duše hned tak brzy nevyzáří!

Myrtil lhostejně.

Dovolte...

Chloris.

Sylvandre sem s Rosalindou kráčí!

Myrtil s náhlým interesem.

Ach, Rosalinda tu!?

Chloris.

A Sylvandre! Hle, spáči,
jak náhle procit' jste a šermujete dlaní!
Však rychle ustupme radš někam do ústraní
a musí-li to být, tak ukončme svou hádku!

(Odejdou.)

SCÉNA VIII

Sylvandre. Rosalinda.

Sylvandre.

Zde tedy vidíte mou historii v krátku.

Rosalinda.

Je zcela taková jak asi Myrtilova,
jen vzata opačně. Vy podléháte znova
bláhové předtuše a bojíte se lásky,
jež přišla nevinná a snivě, bez otázky —
a on, jsa roznícen vzpomínkou lásky svojí
hloupé a nevděčné, jež prchla, zase bojí
se minulosti spíš. A oba chybujete.

Sylvandre.

Řekněte, on že víc...

*

Rosalinda.

Ne, v tom si neujdete,
a oba právem si vše odpykáte jednou.

Sylvandre.

Tož před mou provinou vše hříchy světa
blednou,
však jistě nevím dnes, o jaké trýzni sníte,
(upejpajě se)
ač, že by srdce vám — —

Rosalinda.

Smějte se! Uvidíte!

Sylvandre.

Vždyť já se nesměju! Předně chci pouze říci,
že hřích mé rozluky není tak drásající,
když Chloris rozkošná přec koketkou jen byla
časem dost nejistou. A pak chci říct, že milá
jste vy mi přespříliš, bych šťastně žít moh'
s vámi,
kteráž jste nezhrdla, když mučen představami,
zlomen a bez vůle jsem ponechán byl hrůze
mozek si roztříštit v odlehlé někde struze,
jen kdybych zbraň byl měl v té zoufanlivé
chvíli.

Budu vás milovat! Ó, věřte, srdce šílí

mi po vás blouznivě, má nejkrásnější paní!
 Nuž, pryč vše výčitky a zoufanlivá lkání!
 Chci vaším psíčkem být, z pohádky vlčkem
 snivým...

Rosalinda.

Že smát se můžete, teď opravdu se divím.

Sylvandre.

Ne, já se nesměju. Zpit k vašemu zřím jasu
 a šílen zbožňuju tu něžnou hudbu hlasu,
 ty nožky drobounké, že do dlaní je skreji,
 když v šeptu mazlivém vesele uhánějí
 a svítí — bílé sny — v ozdůbkách pantoflíčků.
 Hle, k velkým očím tvým a k spanilému líčku
 i hvězdy shlížejí, což srovnat mohu pouze
 k těm letním květinám, jichž věrný terč se
 v touze

po slunci otáčí — ó, když je zřím tak šťastný,
 tu zpit jsem v extasi a němý, bohat na sny
 bez žití, v touze jen a jako vyjevený
 sním kouzlo pohledu tak snivě hrdé ženy.
 V tvém dechu chvěju se jak vánkem stéblo
 ječné,

kouzelný bůžku můj, sne vznešenosti věčné —
 ve zlatě vašich řas má duše báje spřádá...
 — A propos, myslíte, že mne má Chloris ráda?

Rosalinda.

A kdybych myslila?

Sylvandre.

Otázka divná, vskutku!

Rosalinda.

Nuž, chcete slyšeti tu pravdu bez předsudků?

Sylvandre.

Ne! Co mi do toho! Jsem, věru, popletený, vždyť kromě vašich krás nechci zřít jiné ženy.

Rosalinda.

Tož se vás nedotkne, když bez všelikých žertů vám pravdu vyjevím: že zbožňuje vás...?

Sylvandre.

K čertu, může to pravdou být? Že by snad — —

(Náhle starostlivě stranou.)

Běda!

Rosalinda.

Nuže, pochybujete snad?

Sylvandre.

To srdce lpí, kde může, teď vábí Myrtila...

Rosalinda vášnivě.

Že vábí ho teď, díte?
Tož miluje ho as?!

Sylvandre.

Vždyť mne tu umučíte!
Proč tolik vášně zas?

Rosalinda.

Ach, mlčte, prosím, trochu!

Sylvandre.

Podvodník! Blouznivá!

Rosalinda.

A což ty nejsi, hochu,
tak trochu žárlivý na Myrtila?

Sylvandre jakoby náhle uchvácen bolestnou myšlenkou.

Zde těžká
je, věru, odpověď. Však zdá se, že ta kněžka ...

Rosalinda radostně.

Ach, též jste žárlivý! Já dobře věděla to!

Sylvandre stranou.

Dál budu předstírat!

(Rosalindě.)

Přísahám, moje zlato,
že se tu mýlíte. Snad žárlím na Myrtila,
však nikdy pro dnešek, leč pro minulost, milá.

Rosalinda.

Nechme těch poklonek tak nudných této chvíle.
Jsem smutna a vy též. Jsou stejny naše cíle.
Radš mluvmе o smutku, jenž oba nás teď svírá.
Spojme se v neštěstí, nebť jak dí lidu víra,
to těší vzájemně. My milujeme dosud:
vy Chloris koketní, já Myrtila, ač osud
nás oba oddálil. V tom pouze různíme se,
že on mne podvedl, vám v srdci však se třese
bol schválně volaný — jej božím trestem zvete!
Mám pravdu?

Sylvandre.

V srdci mém jak v nové knize čtete.
Ó drahá Chloris má, jak jsem tě zneuznával!
Kdo vrátí mi tvůj zjev, upřímné zloby nával,
tvé srdce, rozmar tvůj, tvou veselost tak hravou!

Rosalinda.

A já, již osud zlý bolestí jinak dravou
navštívil výsměšně, pro nevěrníka vzlykám...

Sylvandre.

Nevěrník! Protože podlehl lásky dýkám
Chloridy záletné. Ó, smrt jí! Vztekem šílím
a bázní chvěju se. Dej bůh radš, ať se mýlím —
Nebesa! Tudy jdou!

Rosalinda.

Naslechněm jejich řeči!
(Skryjou se na jevišti.)

SCÉNA IX.

Předešlí. Chloris. Myrtíl.

Chloris.

Nuž, jen si ulehčit, vždyť upřímnost nám svědčí,
můj pane Tajemný! Odhalte duši svoji.
Mlčení — že ano? — vás dusilo v tom boji
a všední závazek, jenž byl vám povinností
co chvíli píseň pět o kráse mé i ctnosti,
jenž v takém případě však fádním být jen musí,
vás tísnil přespríliš jak těsný šat nás dusí.
Vím: po ní srdce lká, k ní letí touha celá —
tu těžko zatajit, byť zdvořilost i chtěla.
A teď, kdy uhodla jsem téměř snad již všechno,
proč stále mlčeti jak tvrdošíjné děcko?
Proč o ní nemluvit? To upřímné by bylo.
Budete trpět mihn — a bude-li vám milo

v útrapy jiného se zhloubat a schovat,
budu vám navzájem zas o něm vypravovat.

Myrtíl.

Jak, Chloris že by též?

Chloris s povzdechem.

Bohužel, že se souží!

Oh, mohu naděj mít, že miláček můj touží?
My byli, Sylvandře, tak vzácně utvoření
pro sebe navzájem! Ký osud v roztrpčení,
ký bůžek žárlivý tak oddělil nás krutě?
Ó, bůžku frivolní, barbarský, proknu tě,
byl-lis tak bídný k nám, rozluku věčnou sklenul.

Myrtíl.

Doufejte, jistě již i on se rozpomenul,
mohu-li souditi dle vlastních běd...

(Pláče.)

A vzlyků!

(Sylvandre s Rosalindou loučí se stiskem ruky.)

Rosalinda s neočekávanou radostí.

Ó vzácný zármutku! Ó sladký okamžiku!

Myrtíl.

Toť strašné!

Chloris.

Smutku můj!

Rosalinda rychle po špičkách přiběhne, téměř šeptem.

Chlorido!

Chloris.

Tys tu dlela!?

Rosalinda.

Svéhlavá náhoda, jež naše přání vřelá
tak divě zmotala, chtíc náhradu snad dáti,
vložila Sylvandra v dlaň starostlivé máti,
jež vám ho přivádí s přísahou věčné lásky.
Či snad je pozdě již?

Sylvandre ke Chloridě.

Ó, milost, srdce krásky!
O soucit prosím vás, vždyť pomstou největší je,
když duše zbožněná hněv odpuštěním smyje.
Neračte trestati přílišně podle práva
a raděj odpuště, když hříšník se vám vzdává,
ne zločiny mé snad, však přepodivné roupy
slabého osrdí jsou příčinou...

(Padne na kolena.)

Chloris.

Jste hloupý?

Vstaňte přec, nevíte, co pohled štěstí hostí,

než aby vyčítat vám mohl nelibosti?
 V svou náruč toužebnou tě břečtanem radš
 sevru.

Vše pozděj vysvětlíš. (A nikdy neotevru
 k výčitce retů svých, leč snad jen pro ty chlady,
 jimiž jsi přivítal mé lásky zážeh mladý,
 jež, ač snad frivolní i divnou někdy zdá se,
 není jí přespříliš, ba často běře na se
 rys ctnosti největší: tož je vždy odevzdaná.)
 Nuž, zapuďme ten mrak, znovu se vraťme

v ranná
 opilství rozkoše, po nichž už těžko strádám.

(K Rosalindě.)

A vám — ó věřte to, má roztomilá madame,
 že příliš vděčna jsem — polibte sestru, ano?

(Obě se líbají.)

Sylzandre.

Jak je to vesele a rychle urovnáno!

Rosalinda Myrtilovi.

Co řekl byste mi, kdybych vám totéž děla?

Myrtíl.

Bohové nesmrtní! Všeho mi zapomněla!

(K Rosalindě.)

Má krásná dobroto, ať zulíbám ti ruce!

Rosalinda.

Hle, jak to končí vše — je konec každé muce
a je to dobře tak! Teď zapomenem rádi
a budem veseli!

(Ke Chloridě a Sylvandrovi.)

Nechte svá plynout mládí,
ó sladcí přátelé, a vesele jak jindy
ve vášni polibků vzpomeňte Rosalindy,

(obracena k Myrtilovi.)

my, staří milenci, bývalou láskou jisti,
v obdivu budeme k vám zhlížet bez závisti
v diskretních rozkoších svých zábav
odpoledních.

(Všechny osoby I. scény pozvolna se vracejí ve skupiny
jako při vytažení opony.)

Hle, jak se vracejí v paprscích slunka sledních
od tance přátelé — to jistě touhou hnaní
vyslechnout sladkých snů důvěrná přísahání.

SCÉNA X.

Všichni seskupeni jako v I. scéně.

Mezzetin zpívá.

Bez boje se žití chopit,
všaké veselosti kořen.

Zmačkej sukni vášní zmořen,
usni v klíně veršem opit.

Ve světě, kde nejhloupější
blázen nejmoudřeji žije,
moralista nejlepším je
ten, kdo nejbezstarostnější.

Tož, hle, první zákon žití:
melancholie se zbýti;
vždyť ten život, v pravdě vzato,
nestojí nám ani za to.

O p o n a.



L Á S K A

(AMOUR)

Vdovcova samomluva.

Zřím divný přízrak na moři —
oh, v jakém moři? V moři pláče mého.
Mé oči zvlhlé od hoří
za orkánů a temna příšerného
jsou jako dvě hvězd na moři.

Hle, žena z vášně pokleslá
a její dítě odkojené mládí
chvějí se v barce bez vesla
a bez plachet, ač divé proudy řadí...
Hoch mladý, žena pokleslá!

A v plném proudu, za noci!
Hoch po matce svou něžnou náruč vzpíná,
jež bez rad je i pomoci
a již i slední naděj uhasíná
v bouřlivém víru, za noci.

Jen v nebi doufej, ubohá,
 spoléhej v Pána, sladké moje dítě.
 Mé srdce sklesne u Boha
 a bílý poklid v brzku vyprosí tě,
 i tobě, drahá, ubohá!

Mír slétne v loďku na moři,
 na širém moři všeho pláče mého.
 Mé oči jaseм zahoří
 za brzké noci klidu vznešeného,
 jak andělé dva na moři.



Rêverie.

Kouteček drobný, hnízdo jak dlaň,
 kde jsem se zrodil,
 naděje velké, které jsem zplodil,
 Bože můj, chraň!
 Stop poklesků a hrubých provinění
 již dávno není
 na čistém štítu mého snění.

Jsem zdoben svatou Prostotou
 a Nevinností.
 Co schází srdci, které Krista hostí,
 v němž lilje porostou?

Má samota a moje opuštění,
mé tvrdé lůžko, kůrka denní —
Jak velká píle! A jak vzácné snění!

Mé něžné srdce oddalo se duši
jak Láska Milování,
a v tomto svatém, tichém odevzdání
mé nitro milost tuší.
Jak velký obrat v bídu mého žití
dnes jasně svítí,
kdy moje touhy ověnčilo kvítí!

Ó, díky, Pane! Zdaž to v pravdě není
smrt příliš blahá?
Ó kéž Ti milou je má trpělivá snaha
a naše zápolení.
Dnes za vše prosím, již mi blízko stojí:
Po těžkém boji
dej vejíti jim v svatou říši Svoji!



Victoru Hugovi,

posílaje mu »Sagesse«.

Z řad Vašich nadšenců snad nikdo nepoznal
víc pýchy, nežli já, kochat se slávou Vaší;
mne zpíjel věhlas Váš, nad vítězství mi dražší,
ve mně jas Vašich děl prostičkou lásku vzňal.

*

Leč od té doby jsem paprsek Pravdy jal.
 Mám Boha, Církev rád a z mého žití raší
 cit lásky ke všemu, co k Vám jen úsměv snáší,
 k Vám, z Jehož veršů vždy se Nevděčník jen
 smál.

Já změnil se jak Vy. Leč v jiný způsob pouze.
 Ač malý, právo též dnes k evoluci mám,
 dobré a poslední, jež roste v mojí touze.

Tož, Mistře, vědom jsa vši velké úcty k Vám
 a dávných nadšení, nesu Vám zbožná snění,
 nebť mannou byl Jste mi v hodinách utrpení.



Mru vášní milovat ...

Mru vášní milovat. Mé slabé srdce šlípí.
 Pohrdá způsobem jak, kde a v které chvíli,
 však sotva zasvitne blesk dobra, ctnosti, krásy,
 hned za ním vrhne se a hned se k němu hlásí
 a v chvíli objetí stokrát zlíbá čelo
 té drahé bytosti, k níž láskou zahořelo.
 Když sladké illuse pak do dálek se ztratí,
 mé srdce sesmutní a věrno jim, se vrátí,
 v paměť jim nechavši buď stružku krve rudou
 neb svojí duše kus. Leč nesžírá se nudou

a tiše přistane k ostrovu Snů a v pláči
 svou hořkost vyleje, tam beznaděj svou vláčí
 a znova posilní se příští pro zápasy,
 načež zas odpluje.

Je náhlé, hrdé racy,
 že vždycky na cestách až v nekonečno pluje,
 svéhlavý námořník — a v břeh-li vítr duje,
 vždy přímo letí s ním, bez obavy, že smrti
 se v náruč vydává, že loďku skály zdrtí.
 A loď-li narazí, po můstku rychle spěje
 a pluje ke břehu. Hle, je tu! Štěstí přeje
 mu v oné odvaze, leč svoji pro záchranu
 teď musí blouditi od večera až k ránu
 a zase tam a zpět, než pomoc jemu světně.
 A nic! Ni stromů zde, ni trávy, vody pitné,
 hlad, žízeň trýzní je a zrak je slunkem spálen.
 ni lidské stopy zřít, kraj v mlčení je zhalen!
 A žádné srdce tam — ne podobné snad, není
 ho v celém světě dnes! — však vůbec srdce
 v chvění,

jež aspoň tlouklo by a hlodalo a žilo!
 I bude čekat dál na svojí spásy dílo,
 horečkou živeno a láskou vzpružováno,
 až koráb nějaký se objeví kdys ráno,
 signálem přivolá a odveze je domů —
 na to se spoléhá. Však důvěřujme tomu! —
 Snad se i přihodí, že loď je mine v šeru.
 Leč čím mu bude smrt? Vždyť najde své jen,
 věru!

Ach, oněch mrtvých řad! K nim touhy své jen
řídí,
vždy jakýs paprsek z jich prchlé duše vidí
plát v jejich náhrobku, k nim chodí pro
— potěchu,
je divně rádo má jak pták své hnízdo z mechu;
vzpomínka na ně je mu polštářem, kde spává,
kde sní a kde je zří, k nim hovoří, jim vzdává
se jako milence či jako dobré máti...

Mru vášní milovat. Co dál? Ach, jen se vzdáti!



Fragment básně „Lucien Létinois“.

Zlatovláska si zdřímnula. Popelku spánek
přemohl.
A paní Modrovousová? Čekala na bratříčky.
Paleček prost' vši obavy, nebť Lidožrout byl
daleko,
klidně se v trávu uhostil a zpíval modlitbičky.

Pták stobarevných perutí lehce se vánkem
nadnášel
nad četných hájů kobercem i nad nizoučkou
klečí,
a snil, že zlatem zastíní úrodu žírné krajiny,
i vlnící se pšenici i louky v senoseči.

A polní kvítí nesčetné a zářící i planoucí,
krásnější, nežli zahrada, z níž Lidstvu žití
svitne —
tož Kvítí lidstva — chvělo se a vlnilo se
lehounce
jak jemných látek tkanivo do zlata slámy žitné.

A kvetouc zcela prostince, odňalo vichru
drsnosti,
silnému vichru bouřnému, jenž zmirňoval se
krajem
od první chvíle večera. A zaspívalo okolí
do srdcí, která čekala: Ať umřem neb ať
zrajem!

Ječmeny ještě zelené a žita dávno sežloutlá
lákala měkce vlaštovky ve svoje mírné vlny.
Roj ptačích hlasů vznesl se a nad brázdy se
rozletěl
a všechny klasy oživily a byly hudby plny.

Osel se vrací. Poslyšte: v sousedních státech
za lesy
hlas trubky řízně zaječel a čepobití troubí —
my vracíme se v hospodu, jež věky čeká zakletá
a povečeřet chystáme se v družném jejím loubí.



OBSAH.

Strana

I. Poèmes Saturniens.

Z veršů úvodních:

Nevermore	3
Po třech letech	4
Můj důvěrný sen	5

Ze »Smutných krajin«:

Zapadající slunce	6
Sentimentální procházka	7
Podzimní píseň	8
Hodina lásky	9

Z »Vrtochů«:

Žena s kočkou	10
Pan Prudhomme	11

Z básní samostatných:

Serenáda	12
Jiřina	13
Nevermore	14
Polibek	15
Marco	16

II. Les Fêtes Galantes.

Svit luny	21
V trávě	22
V aleji	22

Nevíňátka	23
Ve člunu	24
Povalený Amoret	24
Se surdinkou	25
Sentimentální rozhovor	26

III. *La bonne chanson.*

Bledoučká hvězdo má	31
Svíti lnna	32
V zadumání	33
To bude tedy za letních kdys jasů	33
V šedivém živůtku	34

IV. *Romances sans paroles.*

Ze »Zapomenutých popěvků«:

To extase je nekonečná	37
V zurčení potůčků	38
V mém srdci pláče cos tiše	39
Je nutno, věřte mi, tak mnohé odpustiti	39
O, těžce jsem měl duši pobouřenu	40
V bezmezno se řítí	41
Stín stromů zakletých	42

»Birds in the night« I.—VII. 43—48

Z »Akvarelů«:

Green	49
Spleen	50
A pour young shepherd	50

V. *Sagesse.*

Z oddílu prvního:

Poslyšte píseň sladkých povzdechů	55
Kdys drahá dlaň, jež byla moje	56

Z oddílu druhého:

Ó, Bože můj, Ty's poranil mne láskou	58
Víc nechci milovat, než Marji, Matku svou	60
Rozmluva Boží s člověkem I.—IX.	62—69

Z oddílu třetího:

Naděje svítí tmou	70
Kašpar Hauser zpívá	71

Sen černý, těžký	72
Pruh nebe dumá nad střechou	72

VI. *Jadis et Naguère.*

Ze »Sonetů a jiných veršů«:

Umění básnické	77
Obezřelost	79
Jedni i druzí (komedie veršem o 1 jednání)	80

VII. *Amour.*

Vdovcova samomluva	113
Rêverie	114
Viktoru Hugovi	115
Mru vášni milovat	116
Fragment básně »Lucien Létinois«	118



